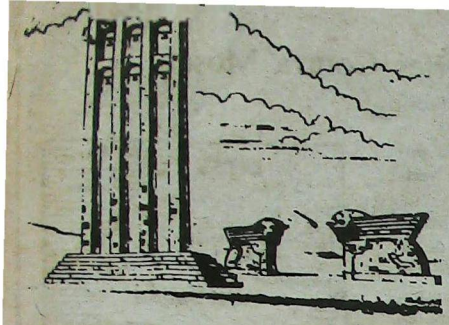

VARSPRAGS
SARDARABAD

BUENOS AIRES
AÑO XV
Nº 556
Miércoles
3 de
enero
de
1990

FIEL EXPRESION DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET

Editorial

PORQUE NO SE SOLUCIONA LA CRISIS DE LA IGLESIA

Atentamente y muy de cerca hemos seguido todas las alternativas del desarrollo de la crisis desatada con la Iglesia, y con dolor consideramos el derroche del valioso tiempo perdido inultimente, así como la pérdida de una oportunidad de oro para resolverla.

Sin embargo, dado que conocemos bien a las personas que integran el Consejo Administrativo, así como su filiación política, sus intereses y objetivos perseguidos, no fuimos tan optimistas como para pensar que pudiera produ cirse un milagro y que la crisis llegaría a una buena y pacífica solución.

¡Qué lástima!

El comunicado publicado por la Arquidiócesis de la Iglesia en la colectividad vino a probar que nuestra duda y nuestro pesimismo estaban acertados.

Realmente, no es moitivo de particular satisfacción el hecho de que, a pesar de la benevolencia, el espíritu francamente positivo y la paciencia que demostró el Primado en procura de una solución satisfactoria para todos, no fue posible que las partes se pusieran de acuerdo y menos llegar a una reconciliación, todo lo cual habría sido en beneficio de la Iglesia y del fortalecimento del espíritu de unión de la colectividad.

Porque todas las apariencias demuestran, una vez más, que una tan deseable solución, capaz de poner fin a esta situación lamentable y duradera, no corresponde a las cuentas partidarias de algunos y perturba sus proyectos de dominio unilateral.

Es así que el Primado y un grupo de fieles no podían adoptar otra actitud que la que adoptaron, cual fue la de dar un último paso y solicitar la intervención de las autoridades estatales. Y es un hecho que si demuestra algo, está precisamente demostrando la incapacidad de la colectividad para solucionar este problema por sí misma y con sus propios medios.

En consecuencia, dado que, en esencia, el examen y la solución del problema son mucho más importantes y primordiales que toda otra consideración, de ninguna manera se puede tolerar una desviación de los intereses supremos de la Iglesia, lo que justifica el hecho de recurrir a las autoridades del Estado a fin de requerir su intervención.

Lógico; si toda la colectividad, con todas sus organizaciones y asociaciones integrantes, personalidades, individuos y toda fuerza humana quedan convertidas en un juguete sujeto al capricho de un puñado de personas y no está en posición de solucionar el conflicto por sí misma, no existe ningún osbtáculo para que se recurra a los organismos estatales en procura del restablecimiento de la justicia y de la equidad.

La Iglesia Apostólica Armenia pertenece a toda la Armenidad y, desde la formación de nuestra colectivdad, todos trabajaron con el mismo sagrado espíritu y, al cabo de grandes sacrificios, pudieron crear la estructura de esta Iglesia, a la vez que organizar su actividad. Todos esos pioneros, animados por el mismo noble objetivo de facilitar a todos cuantos se consideran hijos de esta Iglesia el beneficiarse y disfrutar —todos por igual— de los bienes espirituales y materiales de la misma.

Así fue, en verdad, durante largos y dichosos años, hasta que un grupo con mentalidad y concepción equivocadas llegó a dominar la estructura administrativo jurídica de la Iglesia, y desde entonces la consideró como una vulgar y sencilla arma puesta al servicio de sus intolerantes intereses.

Así, aprovechándose de las grandes posibilidades brindadas por la Iglesia, desde hace años (desde 1968), este grupo trató —bajo el nombre y usando los medios de la Iglesia— establecer su dominio sobre la misma, imponiéndole su voluntad.

Esta intolerante, torpe y nefasta actividad se radicó profundamente, a punto tal que la Iglesia se debilitó en su estructura y perdió su tradicional autoridad, llegando a la situación que hoy presenta. Pero hay algo más peligroso todavía: si esta situación se mantiene así nuestra Santa Iglesia, que tiene

(Continúa en pág. 12)

Los Azeríes, ahora Contra Moscú

Parecería que la decisión del Parlamento moscovita de entregar Artsaj a la administración de Azerbaijan, lejos de atemperar el espíritu belicoso de los azeríes lo han exacerbado en una extrema ambición de poder popular.

Tal lo que surge de la noticia procedente de Mosc[illegible] que informa que turbas enfurecidas expulsaron a la conducción del Partido Comunista, a la policía y a otros funcionarios de la ciudad de Jalilabad, en Azerbaijan, luego de que la policía disparara contra los manifestantes, matando a una persona e hiriendo a otras 150.

La policía abrió fuego cuando miles de manifestantes se aglomeraron frente a la sede del Partido Comunista exigiendo la diminución de los poderes del Comité. **"El poder está en manos del pueblo"**, dijo el periodista Nazini Ragimov.

Otro periodista manifestó que la multitud se volcó contra los policías, luego de que estos mataron a un joven de 19 años e hirieron a más de un centenar.

Por suparte, el Primer SEcretario del Partido Comunista se encuentra internado en grave estado, mientras que el edificio del Comité local fue *quemado por los manifestantes. Asimismo, estos obligaron a la policía a huir, y lo mismo debieron hacer funcionarios del Partido y de la Administración.

Ragimov, el mismo que afirmó que "el poder está en manos del pueblo", agregó que **"el Partido, la policía y las autoridades quedaron desarticulados"**.

El Parlamento de la República interrumpió sus sesiones a raíz de estos graves sucesos, y se enviaron tropas a

(Continúa en pág. 2)

Ultimo Momento

Noticias de último momento dan cuenta que Moscú ha reforzado la frontera de Azerbaijan con Irán utilizando tropas de reserva, vehículos blindados y camiones militares, con el fin de frenar los disturbios nacionalistas registrados por el levantamiento de los azeríes.

El jefe de las tropas guardafronteras de la KGB, Igor Petrovas, reconoció que a lo largo de 790 kilómetros de frontera se registra una situación compleja, creada por acciones violentas llevadas a cabo por los habitantes de Najichevan.

Los activistas azeríes agrupados en el Frente Popular de Azerbaijan, advirtieron a los guardias fronterizos que si no se levantaban las barreras de demarcación con Irán al 31 de diciembre, ellos mismos se encargarían de hacerlo en el nuevo año.

"Desde la época de Stalin hay un Muro de Berlín entre los 7 millones de azeríes del norte, que dependen de la Unión Soviética, y los 20 millones del sur, que dependen de Irán", dijo Vagiv Samedoglu, líder del Frente Popular.

Según el General Britvin, jefe de la dirección política de los guardias fronterizos soviéticos, los incidentes azeríes fueron organizados con el fin de complicar la situación en Azerbaijan.

120 Años En La Tribuna y En La Doctrina

El 4 de enero de 1870, Bartolomé mitre dijo y escribió: **"La Nación será una tribuna de doctrina"**. Y allí nació el diario que, con el tiempo, se ubicaría entre los primeros del mundo. Manaña, este coloso del periodismo cumple 120 años de fructífera existencia.

Sardarabad hace llegar a los directivos del diario, vástagos del árbol fundador, sus sinceras felicitaciones por este más que centenario establecimiento de una auténtica tribuna de doctrina, bien entendida y mejor defendida.

San Pablo / Brasil

Varujan Burmaian homenageado com o titulo "Personaliade do Ano"

Em 06 de novembro, Varujan Burmaian, presidente do Comitê Extraordinário do Auxílio à Nação Armênia, foi homenageado pelo Clube Armênio, que outorgou-lhe o título de "Personalidade do Ano".

Esta homenagem, parte da programação das comemorações do 48° aniversário da entidade, foi realizada no Auditório Elis Regina (Anhembi - São Paulo), quando centenas de convidados assistiram também à apresentação do Coral Vahakn Minassian, do Clube Armênio, regido pela maestrina Sonia Akizian Cherkezian, compañhado pela Orquestra Sinfônica Baccarelli e pela pianista Profa. Sirvart Avedissian Momdjian.

O homenageado recebeu o troféu "Sassunti David", entregue pelo presidente do Clube Armênio, Ascenção Kouyoumdjian, que dirigiu uma mensagem ao público.

Em seguida, usou da palavra o Prof. Antranik Manissadjian, na qualidade de padrinho do homenageado e Varujan Burmaian agradeceu ao Clube Armênio pela distinção.

A FAB - Força Aérea Brasileira - também foi homenageada por ter participado ativamente da Campanha Pró-Reconstrução da Armênia. Representando o ministro da Aeronautica, esteve presente à cerimônia o Brigadeiro do Ar, Luiz Carlos Monteiro Baliu, chefe do Estado Maior do 46° Comando Aéreo e os membros da tripulação do Boeing que transportou à Armênia os primeiros donativos do povo brasileiro.

O 48° aniversário do Clube Armênio foi festejado em 11 de novembro, na sede da entidade, durante jantar festivo que reuniu expressivo número de convidados.

No Olympia, o talento de Liz Sarian

O auge das comemorações do aniversário da UGAB foi em 17 de outubro, com o Show da talentosa Liz Sarian, que há dez anos havia se apresentado no Brasil e nesta segunda apresentação, mereceu elogios inúmeros, principalmente pelo bom gosto do novo repertório.

Para fazer do espetáculo un sucesso, a diretoria da UGAB não mediu esforços e escolheu para realização do show um dos melhores espaços de Sã Paulo, o Olympia, que ficou completamente lotado pelo público.

O show foi apresentado por Clarice Distchekenian e destacava-se a presença da presidente da UGAB, Regina Bazarian; do benemérito Paren Bazarian e dos honorários Diran Mosditchian, Zaven Der Haroutiounian e Dr. Antonio Miksian, além de membros da atual diretoria da entidade. Também compareceram ao evento o Bispo Datev Karibian - Prelado Titular da Diocese Apostólica Armênia do Brasil; o Padre Gabriel Chadarevian, da Paróquia Armênia Católica São Gregório Iluminador; os Padres Yesnig Guzelian e Boghos Baronian, da Igreja Apostólica Armênia São Jorge e presidentes das várias entidades armênias de nossa coletividade.

A convite da UGAB, os integrantes do Conjunto Daharan, da Armênia, também assistiram ao show que encerrou condignamente as comemorações do Jubileu de Prata da UGAB.

Viene de pág. 1

Los Azeríes Contra Moscú

fin de **impedir fricciones entre la población de esa zona y la de la vecina Armenia.**

Estos desórdenes y derramamientos de sangre son la última eclosión de la explosiva región caucásica, donde las tnsiones entre las diversas nacionalidades han sido obstáculo para el libre desarrollo del programa de reformas económicas y políticas orientadas por el Presidente Gorbachov. Aunque cabe destacar que el problema más agudo de Jalilabad estribaba en el poder ilimitado que detentaban los jerarcas del Partido Comunista local.

"La situación se ha complicado en muchas regiones de la República, y hace recordar a Rumania" en los últimos días de Ceaucescu, dijo el periodista Nadzhafov, desde Bakú.

"Los funcionarios del Partido eran como gobernadores coloniales", acotó. "Pueden hacer lo que les place".

La zona de los disturbios

La protesta popular se inició el jueves 28 por la noche, cuando miles de vecinos se volcaron a la plaza central, frente a la sede del Partido Comunista.

Gustavo: Una Promesa Avalada Por la Voluntad y el Estudio

Cursar todos los grados primarios y años secundarios manteniendo siempre el primer nivel, es un hecho que marca la calidad y buena disposición de una persona. Y eso ocurrió, precisamente, en el Marie Manoogian con Gustavo Narkizian, alumno destacado en todos los cursos y todas las materias.

Y lo mismo sucedió en la Facultad de Medicina, donde Gustavo recorrió triunfalmente los 5 años, obtuvo estupendas notas, no se llevó ninguna materia y se graduó brillantemente de médico, el 22 de diciembre.

Un legítimo orgullo para papá José y mamá Suzy, y un orgullo, también, para la colectividad que, con estos antecedentes, encontrará en Gustavo Narkizian a un médico capaz, responsable y estudioso.

¡Felicitaciones!

VUELVE ALDEBARAN PARA ESPARCIMIENTO DE LA COMUNIDAD

La hermosa quinta que UGAB tiene en el Km. 38,5 de la Ruta Panamericana, ramal 9 a Escobar, ha reabierto su temporada para disfrute de cuantos quieran aprovechar sus estupendas instalaciones.

Entre los beneficios que brinda está su gran pileta de natación, de 600 mts.2 y en tres niveles, canchas reglamentarias para la práctica de futbol y volley, cómodo solarium, duchas, vestuarios, quincho y numerosos fogones para preparar un buen asado. Una frondosa arboleda permite disfrutar del fresco verdor y del oxígeno reparador.

Aldebaran se encuentra a sólo 30 minutos del centro de la Capital y las cuotas de participación son muy accesibles para socios y no socios de UGAB.

Digamos, al margen, que el pic-nic de apertura, celebrado el domingo 3, se vio colmado por una masiva y entusiasta concurrencia.

MASCO: Un Imperio Floreciente

Masco es un nombre que señala a un imperio floreciente en el mundo norteamericano de los negocios. Y ese nombre popular y poderoso tiene tras de sí la fuerza que lo sustenta y lo alienta, cual es la dinastía Manoogian.

Hoy día, muy pocas empresas pueden equiparse al desarrollo alcanzado por **Masco** en las tres últimas décadas. Sus ventas anuales subieron de 6 millones a más de 4 billones de dólares. Y su stock de mercaderías, que era de u$s 10.000 en 1959, equivale hoy a alrededor de 20 millones. El desarrollo de la Corporación es sin duda, su piedra angular, siendo así que Masco Corp. se ha ido acrecentando constantemente durante 32 años consecutivos.

UN INVENTO RESONANTE

La canilla de una sola palanca estaba destinada a ocupar un lugar prominente en la historia de las manufacturas de Motor City. **"Yo nunca pensé que pudiéramos hacer algo tan grande como esto"**, dijo Alex Manoogian a su hijo Richard, a quien legó este revolucinario aparato de instalación fija en 1954, diciéndole: "¿Cuántos grifos puedes tú vender?"

Pero la presencia de los productos elaborados por Masco van más allá de la cocina familiar. Porque Masco Corp. produce más muebles, grifos y gabinetería doméstica que ninguna otra compañía de los Estados Unidos. Industrias Masco vende cerca de 90 dólares de autopartes por cada automóvil que se fabrica, a la vez que instala en estos miles de techos y capotas convertibles. Además, por intermedio de su filial TRI-MAS tornea productos de uso industrial, tales como herramientas, tornillos y espitas.

Pero en su 60° aniversario el imperio **Masco** ofrece nuevos desafíos, incluyendo la absorción de su larga lista de realizaciones, guiando y dominando el desarrollo de sus compañías derivadas.

"Nuestra preocupación, dice Richard Manoogian, **es saber qué vamos a completar mañana".**

A la edad de 53 años, Richard Manoogian goza ya de una buena reputación como "mago" en la dirección de empresas, por haber transformado a firmas de canillas y autopartes en dos importantes factorías, mediante una diversificación global de empresas que emplean a 50.000 personas en 20 países diferentes.

Su padre, un inmigrante armenio, fue el fundador de la fábrica de tornillos Masco, poco después de la debacle norteamericana de 1929, habiendo fundado otras importantes compañías y dedicado gran parte de su fortuna a importantes obras de caridad en Michigan, así como en muchas otras partes del mundo.

Padre e hijo figuran entre los hombres más ricos de los Estados Unidos, con sus fortunas combinadas valuadas en cerca de los 900 millones de dólares, según la información distribuida por Forbes Magazine. Aunque todavía ellos se mantienen en una relativa oscuridad para el gran público.

"Yo estoy justamente orgulloso de estas empresas", dice Alex Manoogian, quien todavía trabaja diariamente como Presidente emérito de Masco Corp. "Nosotros tenemos el propósito de expandir aún más esta Compañía, y nos sentimos afortunados de ser capaces de hacerlo".

En todas las empresas Masco actúan cantidad de trabajadores, incluyendo docenas de intermediarios con quienes Masco negocia los productos que fabrica.

LAS ADQUISICIONES DE MASCO

De todas las adquisiciones de Masco, dos recintes negocios ponen a prueba la conducción directiva de la empresa.

En mayo, Masco adquirió la "Fábrica N° 1" de muebles: la Universal Furniture Ltd., relacionada con Hong Kong. Casi al mismo tiempo, *la Compañía pagó una suma no revelada por Sherle Wagner International, de Nueva York, una empresa bien afirmada en el mercado de productos decorativos para baños. Una de las adquisicones estuvo entre los grandes negocios de Masco, mientras que la otra representó una escala pe*queña. Pero ambas significaron, para los hombres de Masco, un desafío* para producir, para aprender y para competir.

Cuatro años atrás, Masco no fabricaba muebles, y ahora lidera la industria. Dieciseis años atrás Masco intentó comprar Sherle Wagner y no pudo lograr ese propósito que ahora se vio concretado.

(Continuará)

Directivos de Masco en el año 1983

U. G. A. B.

ARMENIA 1322 - BS. AS.

773-2820 y 771-6500

¡FELIZ VIAJE PROMOCION '88!

El 2 de enero de este año 1990, partió con destino final a Armenia, la promoción 1988 del Instituto Educativo Marie Manoogian. Este contingente, integrado por 32 personas, está presidido por el Presidente de U.G.A.B., señor Vahram Hairabedian y su señora esposa.

La primera escala de estos viajeros será en el aeropuerto Kennedy de Nueva York, donde serán recibidos por autoridades de UGAB Central y, luego, agasajados. De allí proseguirán viaje a Armenia, donde habrán de cumplir el programa previamente trazado.

UGAB les desea una feliz estadía y el mejor aprovechamiento de cuanto vean y aprendan en la Madre Patria.

ALDEBARAN

Temporada 89/90

Ruta Panamericana Ramal 9 a Escobar
(Km. 38,500 - Frente Sylvapen)
Pileta de Natación - Vestuarios - Duchas
Fútbol - Voley - Fogones - Solarium
Abonos Temporada (9/12 al 18/3)
Socios mayores A 25.000,
no socios mayores A 35.000
Menores _12 años, A 12.000
No socios menores A 17.000
(Menores 6 años sin cargo)
Diarias: Socios 1.500, no socios 2.000
Menores socios 800,
menores no socios 1.000
(Menores de 6 años sin cargo)
INFORMES Y RESERVAS: U.G.A.B.

Asesoría técnica en riesgos industriales y contratación de seguros generales

ATENCION ESPECIAL A LA COLECTIVIDAD ARMENIA

Bme. Mitre 777 7° B. Capital
TE. 49-1942/1886

Para las cuatro estaciones y todas las edades

Lanas "Hetesia"

Siglos y Años

Cuenta la leyenda bíblica que, cuando las aguas del diluvio universal comenzaron a bajar, el Arca de Noé se detuvo en las cumbres de las montañas del Ararat, que se encontraba casi en el centro de la Armenia histórica. Por consiguiente, aquella tierra en la cual puso el pie por primera vez, después del diluvio, el venerable patriarca de la humanidad, ha sido la fértil llanura que se extiende bajo la mirada del monte Ararat. Aquí se albergó Noé, aquí plantó su primera vid y extrajo el primer vino.

Sí, es leyenda. Pero ninguna leyenda se origina de la nada. Es la memoria histórica de la humanidad que, en el curso del tiempo, se convierte en leyenda y se perpetúa. Desde tiempo remoto existían numerosos testimonios que certificaban que el país llamado Armenia es una de las antiquísimas cunas de la civilización humana. Ultimamente, el mundo científico fijó la atención en la convincente teoría de dos científicos soviéticos, según la cual la patria original de todos los pueblos indoeuropeos es el Asia Menor, dentro de cuyos límites se halla la mayor parte de la Armenia histórica. Por consiguiente, los armenios, que son indoeuropeos, han vivido desde el principio en su patria original, registrando muy pocas migraciones, y, al conservar durante miles de años sus peculiaridades antropológicas y culturales, han llegado a nuestros días como pueblo armenio.

Han llegado, sí, pero, ¿cómo?...

Hoy, cuando echamos una mirada retrospectiva a la historia del pueblo armenio y examinamos su trayectoria, todas las grandes y pequeñas calamidades, todas las tragedias que le tocó vivir, la prueba de su existencia adquiere contornos de enigma. En efecto; en ese decurso se perdieron y desaparecieron de la escena histórica pueblos y estados (Babilonia, Asiria) que han sido mucho más numerosos y fuertes que el pueblo armenio, pero Armenia ha subsistido. Y cuando tratamos de dilucidar ese enigma de la historia, llegamos a la conclusión de que ese pueblo pequeño en número, situado en la encrucijada en la que se entrechocan Oriente y Occidente, ha sobrevivido porque defendió su derecho a vivir no sólo de una manera, sólo con la espada, sino por todas las formas posibles, con la tensión sobrehumana de todas las fuerzas espirituales y físicas.

En esa lucha por la existencia ha sido particularmente grande el papel de la cultura. Recordemos tan solo un hecho de la antigüedad: según atestigua Plutarco, cuando las legiones romanas acometían hacia Oriente, en el teatro de la capital de Armenia de entonces, Ardashad, se representaba el drama "Las bacantes" de Eurípides. Así como en el pasado remoto, también en todas las épocas posteriores el pueblo armenio tendió siempre al más alto nivel de la civilización del mundo. Uno de los mejores rasgos de su carácter, de su estructura moral, es el de que su espíritu se mantuvo siempre abierto ante todas las ideas avanzadas que se originaban en el mundo.

Uno de los antiguos testimonios históricos establece que cuando tuvo principio el cristianismo, esa ideología progresista de la época, Armenia fue el primer país que, en el 301, lo proclamó religión oficial. Ello, desde luego, no era casual y tenía hondas raíces políticas. La antigua religión de los armenios, el paganismo, si bien llevaba un sello nacional, por un lado era semejante a la de la poderosa vecina Persia, y por el otro al politeísmo del igualmente poderoso Bizancio. Y para preservar su identidad, la militarmente debilitada Armenia tenía necesidad de una nueva ideología, nueva religión que la diferenciara de sus vecinos. Y el cristianismo, que todavía era perseguido en el mundo, no sólo era afín a la estructura espiritual del pueblo armenio, sino que también correspondía a sus intereses políticos y nacionales. A un tiempo, a fines del siglo IV y comienzos del V, cuando la sobranía armenia vivía su decadencia y Persia y Bizancio pretendían expandir en Armenia su lengua y su religión, en una palabra, disolver al pueblo armenio, éste salió al encuentro de un nuevo recurso y, merced a uno de sus talentosos hijos, Mesrob Mashdots, creó las letras armenias. Este invento se convirtió en manos del pueblo armenio en una poderosa arma de autoconocimiento, de autoafirmación y de autodefensa nacional.

Y así, toda la historia armenia pareciera haber sido una ininterrumpida movilización militar, cuyos soldados, si bien no siempre descollaron por su fuerza física, empero se han levantado con una tal fuerza intelectual y espiritual contra la amenaza de los enemigos, las calamidades y las tragedias, que siempre emergieron victoriosos de la lucha.

Las primeras dos décadas del siglo veinte tal vez hayan sido las más trágicas en la historia del pueblo armenio. El Imperio otomano, que se había alzado sobre las ruinas del Imperio bizantino, y bajo cuyo dominio se encontraba la parte más extensa de la Armenia occidental, fue el más feroz y el más sangriento de los imperios que se sucedieron en la historia. Y el pueblo armenio, ya a comienzos del siglo XVII, fijó sus ojos hacia el norte, hacia la cada vez más poderosa Rusia cristiana, acariciando su amparo y con la esperanza de defender su existencia física. El Imperio otomano comenzó a ahogar en sangre esa esperanza. Las violencias y las masacres se intensificaron más, cuando, en 1828, la Armenia oriental, como consecuencia de la guerra ruso-persa, pasó a Ruisa, y en la Armenia occidental comenzó a arder el fuego de la guerra de liberación nacional. Y ya a fines del siglo XIX el Imperio otomano engendró el infernal plan de exterminio total del pueblo armenio.

Estalló la primera guerra mundial. No podía presentarse una ocasión más propicia para llevar a cabo ese plan, y el gobierno turco comenzó sus matanzas.

Ese crimen no tenía antecedente en la historia. Y todos aquellos que intentan conocer los pormenores de ese crimen apenas logran evitar las pesadillas nocturnas. El pequeño pueblo armenio inmoló un millón y medio de víctimas, pero, con todo, sobrevivió.

A 45 kilómetros aproximadamente de Ereván se levanta un Conjunto Conmemorativo que constituye un santuario para toda la armenidad. Aquí, en 1918, se decidía la cuestión relativa al ser o no ser del pueblo armenio. Las hordas turcas, al concluir su crimen en Armenia occidental, habían venido con sus yataganes a borrar del mapa a la Armenia oriental también. Pero aquí se llevó a cabo algo parecido al milagro: el consumido, el desangrado, el famélico pueblo armenio se plantó con una firmeza tal frente a las tropas regulares turcas, se convirtió en un puño tan recio que hizo crujir la columna vertebral de ese ejército, el cual apenas pudo recogerse en su guarida.

Merced a esa histórica y decisiva victoria en Sardarabad, y después de un secular interregno, se creó un nuevo Estado armenio, la República de Armenia, que tuvo una existencia de aproximadamente dos años. La historiografía armeno-soviética no ha determinado aún con imparcialidad, con ecuanimidad a esa República. En los años de la dictadura staliniana ello no era posible. Confiamos en que pronto, dentro de las condiciones de la reestructuración y del nuevo pensamiento, se escriba la auténtica historia de esa República y su rol en el reestablecimiento de la soberanía armenia. Por ahora sólo digamos que la tragedia del gobierno de esa República radicó en que, al desenvolverse en condicones muy difíciles, no pudo orientarse correctamente dentro de los complejos acontecimientos internacionales, no se amparó en la tradicional filosofía de estar con Rusia, creyó en las promesas mentirosas, que brotaban de los propios intereses de los estados occidentales y se convirtió en involuntaria víctima de ellos. Y nuevamente pendió la amenaza turca sobre la Armenia occidental y nuevamente fue Rusia la que le tendió su mano y la salvó de la destrucción definitiva.

En 1920 se estableció en Armenia el sistema soviético. En esos años brillaba la luz justiciera de la política nacional leninista y ello fue vivificante para el pueblo armenio. Se puso de pie, se irguió y comenzó la marcha de su nueva vida. Pero, lamentablemente, no sólo después de la muerte de Lenin, sino aun en los días de su enfermedad, la política nacional leninista comenzó a sufrir alteraciones, a corromperse por la perfidia stalinista, lo cual perjudicó enormemente al pueblo armenio, al que le quitaron el Gharapagh Montañoso y Najicheván. También se alteró y tomó un curso diametralmente opuesto a los proyectos leninistas la política económica de la Unión Soviética. La tierra le fue despojada de hecho a su dueño, tornándose de todos, en el verdadero sentido de la palabra que ló desvalida. En los años de la dictadura staliniana, así como a todos los pueblos soviéticos, también del pueblo armenio le arrancaron centenares de miles de sus mejores hijos, a los verdaderos comunistas, y abrieron un amplio cauce a la burocracia y al acomodo. Al efímero deshielo jhrushchoviano le siguieron el estancamiento y el empantanamiento brezhneviano, que tornaron crítica la situación del país.

Ya no era posible seguir viviendo así, y, a iniciativa del nuevo dirigente del país, M. Gorbachov, comenzó a propagarse el fresco hálito de la reestructuración, la democracia, la transparencia y el nuevo pensamiento, que obró tan benéficamente, además, sobre el ambiente político de todo el mundo.

El pueblo armenio, también, se nutrió de nuevas expectativas, de nuevas esperanzas.

Y el pasado año 1988 fue, quizás, uno de los más tormentosos y más trágicos años de la historia del pueblo armenio.

Tormentoso porque, alentado por los ideales de la reestructuración y del nuevo pensamiento, se levantó el Gharapagh Montañoso —nuestro histórico Artsaj— con la justa reclamación de su unión con Armenia. Ello constituía un fenómeno precisado por la política leninista, una demanda por restablecer el derecho de los pueblos a una autodeterminación, una demanda de la verdad, un fenómeno originado en la reestructuración, en la democratización y en el nuevo pensamiento que habían tenido principio en nuestro país.

Y el pueblo armenio se hallaba en medio de esa agitación, cuando lo sorprendió la tragedia, la colosal catástrofe de la naturaleza, que al sacudir a Armenia, reduciendo a escombros sus ciudades y pueblos del norte, sacudió, estremeció también a toda la Unión Soviética, a todo el mundo...

Todo lo que aconteció posteriormente no tiene antecedente en la historia. Creemos que la humanidad jamás asistió a un acto tan expresivo de compasión, de sentimiento, de solidaridad. El cielo de Armenia estaba preñado por los rugidos de los aviones que ininterrumpidamente la surcaban desde los distintos puntos del mundo. Y desde los distintos puntos del mundo despachaban a Armenia todo lo que en semejantes trances suele necesitar el hombre. Pero lo más valioso y sagrado de todo era la sangre humana que se enviaba a Armenia. Pareciera que el mundo entero recordara cuánta sangre derramó el pueblo armenio en el curso de la historia, y le enviaba sangre para normalizar así el latido en las venas del pueblo herido...

Las regiones destruidas en Armenia ya han comenzado a resurgir de entre las ruinas. Confiamos que en los próximos años no sólo no quedarán vestigios de esas ruinas, sino que con la fuerza vivificante de ese fenómeno revolucionario de la reestructuración que se propaga en nuestro país, Armenia vivirá un ascenso tal que justificará plenamente también el nombre de nuestra Revista.

(Revista "Armenia Renacida", enero '89)

Traducción BERG AGEMIAN

LIGANDO

Una tarde calurosa

Mientras abría la ventana que da a la calle -era una tarde sumamente calurosa- volvía a mí la indignación al volver a notar la ausencia del añoso árbol de la vereda de enfrente, que había sido cortado hacía dos días. En la calle de enfrente están construyendo un edificio de diez pisos -que me condenará a su sombra gris- y, aparentemente, creyeron propicio derribar la molesta presencia del árbol. Claro que el infeliz no estaba sólo en su desgracia: los centenarios arboles de la manzana Alzaga Unzué habían sido cortados una semana atrás sin remordimiento alguno por parte de la empresa que tiene la intención de demoler la histórica y espléndida mansión de Cerrito al 1500, la cual era cobijada por los árboles que han sido talados. Los vecinos que se apresuraron a impedir tan infortunado hecho, fueron despedidos con una suerte de improperios por parte de los que empuñaban el hacha.

Lo cierto es que cada vez hay menos sombra vegetal en esta ciudad (sobra la de cemento) y, por consiguiente, nos va quedando menos oxígeno que respirar y menos belleza que contemplar (casi todas las semanas veo un árbol menos en mi barrio).

Trato de despejar mi cabeza de todos estos pensamientos y entonces me apresuro a encender la radio, lo que no me serviría, de todos modos, para despejar mis pulmones del chorro de monóxidos de carbono que acababa de entrar por mi ventana, arrojado por un apresurado colectivo que pasaba en ese momento, algo que se podría evitar convirtiendo los motores gasoleros del transporte público al sistema de gas natural comprimido.

Mientras termino de toser, la radio me trae noticias acerca del dolar (el único verde que le interesa a la gente), los bajos salarios, la apertura de la Europa Oriental, la guerrilla en Centroamérica, pero nada acerca del buque "Bahía Paraíso", de bandera argentina, que se hunde en la Antártida, derramando sus miles de litros de petróleo en esas aguas, con lo cual (además de otras muchas negligencias y abusos por parte de las restantes naciones con bases en el continente blanco), estaríamos perdiendo la última gran región del planeta en estado natural.

Tratando de sacarme también estas amarguras de la cabeza, miro a mi alrededor buscando algo para distraerme y encuentro el diario sobre la mesa. Me siento a leerlo y descubro que el barco de la organización Greenpeace se está hundiendo también en aguas norteamericanas, pero por protestar contra los ensayos de los misiles Trident II. Evidentemente, las pruebas de los misiles tuvieron éxito.

Las gotas de sudor que a esta altura caían sobre mis ojos no me permitían seguir leyendo. Por la ventana abierta no entraba ni una gota de aire fresco, sólo ruidos (otras de las muy difundidas formas de contaminación) y gases tóxicos, los mismos que ya han comenzado a recalentar el planeta mediante el conocido "efecto invernadero", así, la temperatura atmosférica promedio de la Tierra es cada vez mayor, los glaciares están en retroceso (se están derritiendo sus hielos), y de seguir contaminando la atmósfera con más monóxido de carbono no es ya una novedad que las costas, y junto a ellas ciudades como Buenos Aires, Sidney o Viedma, terminarán bajo las aguas debido al descongelamiento de los hielos polares (que son, además, la última gran reserva de agua dulce).

Por fin me decido a que la televisión me masajee un poco la cabeza. Por mis ojos comienzan a sucederse imágenes de vastas regiones del país bajo las aguas. "Caprichos de la naturaleza", se suele escuchar por parte de quienes gustan simplificar demasiado las cosas. Pero lo más cercano a la verdad es que la indiscriminada tala de árboles en el Amazonas (tal vez el mayor pulmón de nuestro planeta), produce los más variados desastres ecológicos, como nuestras inundaciones.

Pero a decir verdad, no todo es inundación; también tenemos importantes incendios forestales, como el de un par de años atrás en los bosques andino-patagónicos cercanos a Bariloche, donde se perdieron hectáreas y hectáreas de bosques que recuperaríamos nuevamente en unos cuantos siglos. Cuestión de esperar. Y de no dejar fogatas o puchos encendidos por ahí.

Me recuesto en mi cama agobiado por el clima ("lo que mata es la humedad") y las noticias, pero no consigo poner mi mente en blanco. Escucho a mis vecinos arrojar al aire cantidades industriales de veneno en aerosol, lo que servirá para eliminar moscas y también la capa de ozono que se sigue debilitando por acción de los clorofluorocarbonos.

Sofocado y rendido ya por el calor, me saco la remera buscando algo de alivio en ello. Entonces (gran idea!) se me ocurre ir hasta el río y refrescarme un rato en él. Pero, cierto, el río también está contaminado.

El Avispón Verde

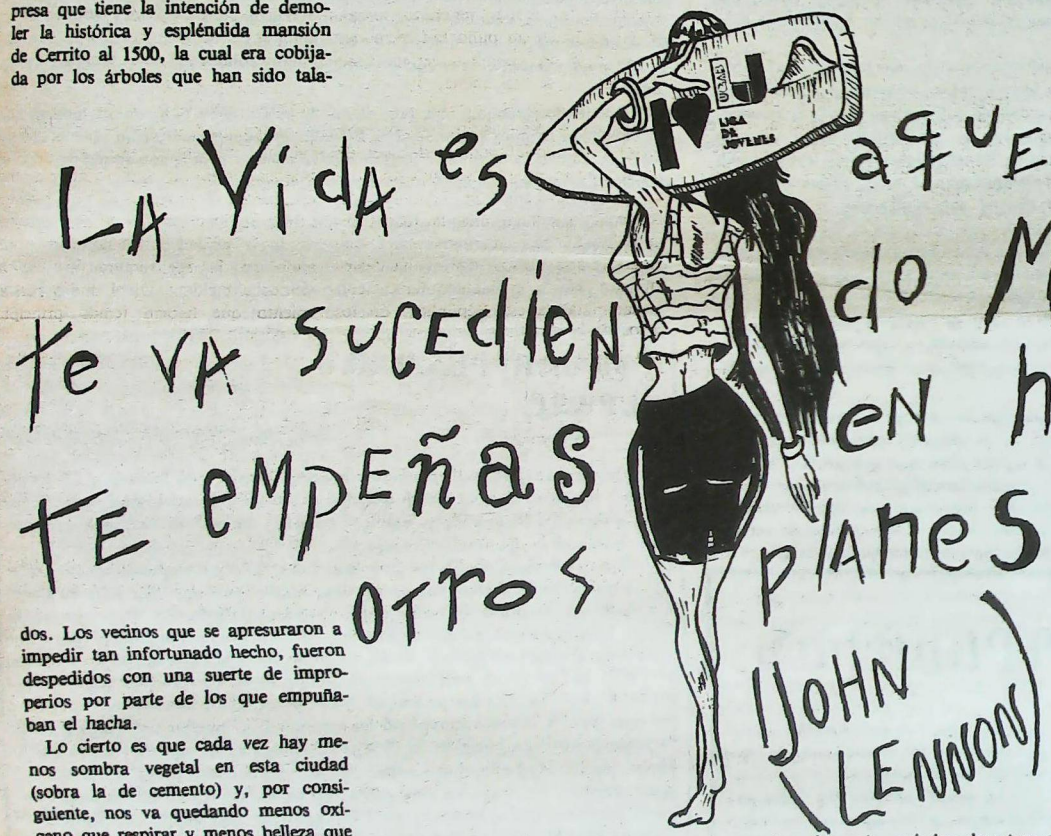

La armenidad

Basta sólo con recorrer las numerosas colonias armenias diseminadas en el mundo, para comprender e interpretar la sicología de esta raza ancestral. La humildad, el esfuerzo, el trabajo, la dedicación, la perseverancia, la honestidad y la lealtad constantes han derivado en sólidas y grandiosas posiciones, pero también he de mencionar el ferviente patriotismo y el recopilamiento de excelentes y brillantes logros culturales, han logrado reivindicar ante los ojos del mundo la imagen secular de la Nación Armenia. Identificados plenamente por los ideales de la patria, despliegan sus capacidades técnicas, comerciales, industriales, profesionales, artísticas e intelectuales con ilimitada libertad que contribuyen al adelanto de cada país hospitalario, sin dejar nunca de expresar su eterno reconocimiento y agradecimiento. Todos los años reunidos por el mismo sentimiento de amor a la patria y el recuerdo indeleble de miles de seres que sacrificaron sus vidas por la libertad de Armenia, exteriorizan el más emotivo homenaje en memoria de todos los mártires armenios el dia 24 de Abril, y defienden las más bellas expresiones en diversas manifestaciones artísticas y literarias. Todas las comunidades armenias, tienen por siempre grandes aspiraciones como la grandeza espiritual, la grandeza nacional y la grandeza cultural de Armenia.

Agradezco a mis queridos padres quienes, con su gran fortaleza espiritual, encendieron en mí el amor por la tierra de mis antepasados.

VALERIA CHIRAKIAN (21)

ՊԱՏԱՍԽԱՆ՝ ՄՈԼՈՐԱԾ ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՄԸ

«Արմենիա» Օրաթերթի, Ուրբաթ 29 Դեկտեմբերի թիւին մէջ, 12-րդ էջին վրայ լոյս տեսած է Վազգէն Ջհճ.Ստեփանեանի նամակը, որ կ'անդրադառնայ «Սարտարապատ»-ի 18 Դեկտեմբերի. «Մեր Տեսակետը» գրութեան:

Մենք ամբողջովին զանցառած էինք սոյն նամակը, որ հեղինակը մեզի ալ բերած էր հրատարակութեան խնդրանքով, տրուած ըլլալով անոր տափակ եւ իմաստակ պարունակութիւնը, ժխտական ոգին ու մանաւանդ՝ քահանային թեթեւամիտ մօտեցումը՝ նկատմամբ գաղութիս եկեղեցական ցաւոտ ու ծանրակշիռ կացութեան:

Նկատի առնելով որ հակրութեան սեփականութիւն դառնած է արդէն, պիտի անդրադառնանք, համառօտ կերպով, անոր գրական արժէքին, կամ, աւելի ճիշդը՝ անոր անարժէք բովանդակութեան, մեր հիմնական ըսելիքը վերջաւորութեան ձգելով:

Ամէն պարագայի, պիտի ջանանք զուսպ գտնուիլ յարգելով միայն հեղինակին կրօնաւորի զգեստն ու հանգամանքը՝ համաձայն այն բարձր համարումին որ ունինք ընդհանրապէս հայ եկեղեցւոյ քահանաներուն ասանդական ու բարձր բարոյական կերպարին հանդէպ:

Ձեռ այս ծշդումին՝ ըսենք թէ հեղինակին մտային կարողութեանց ու կրօնական պատրաստութեան շուրջ, մենք ունէինք մեր կարծիքը, բայց վերոնշեալ պատճառներուն համար՝ երբեք պիտի չուզէինք զայն բամնել հակրութեան հետ: Բայց եւ այնպէս պատուարժան տէրհօր առած, ընդգծուած կերպով հաշուենկատ, սոյն քայլը՝ մեզ պարտաւորութեան տակ կը դնէ անդրադառնալու հակրային բացասական երեւոյթներուն, որպէսզի պատեհապաշտ ու կիսագրագէտ մարդիկ, ինչ հանգամանք ալ ունենան, չփորձեն մոլորեցնել հակրային կարծիքը իրենց իսկ չհասկցած հարցերուն մասին՝ կարծեցեալ լուսաբանութիւններ ու մեկնութիւններ տալով:

Անկասկած Տէրհօր իմացական կարողութիւնները որոշակիօրէն միջակէն ցած են. Ասոր լաւագոյն ապացոյցը՝ իր կիրակնօրեայ անկապակից քարոզներն են, ուր կը դրսեւորուի իր բացարձակ ու կատարեալ անտեղեակութիւնը Աւետարանի ու քրիստոնէական ըմբռնումներուն վերաբերող. երբ կիսկատար ու կցկտուր միտքեր արտայայտելով իր օրուան խօսքը կը խճողէ Հնդկաստանի-Քիճաստանի պատմութիւններով եւ իբրեւ թէ Հեռաւոր Արեւելքէն քաղած ուրոյն «իմաստութեան» անմիտ դասերով, փարիսեականով հեռու մնալով քրիստոնէական ու Աւետարանական հարազատ մտածումներէն:

Նաեւ իր գոյին բացակայութիւնը գաղութիս մամուլէն՝ պերճախօս վկայութիւնն է իր մտքին ամլութեան: Միշտ այս հանգամանքն է որ մեզ կը համոզէ թէ՝ ինք այլ հաշիւներով գրած է սոյն նամակը, որ իր գրական արժէքներով յար եւ նման է իր անհմատ եւ անբովանդակ քարոզներուն, եւ շփոթ ու թիւր ըմբռնումներուն:

Ակնբախ է թէ քահանային միակ մտահոգութիւնն ու նպատակը խնկարկել է ներկայ վարչութեան, ըստ անհեթեթութիւններուն եւ անմտութիւններուն ընդմէջէն:

Քահանան երբ կը խօսի գաղութիս բարգաւած կացութեան մասին, զայն վերագրելով եկեղեցւոյ ներկայ վարչութեան, եւ կը թուարկէ կատարուած շինաարքական իրագործումները -տեղեակ չենք թէ այլ շէնքերու պարագային, ի՞նչ եղած է, եւ է, եկեղեցւոյ գանձէն կատարուած ճիւթական ընծաստը- խորապէս կը սխալի Բարեգործականի եւ Թէքէեանի համալիրներու շինութեան պարագային, զանոնք ալ վարչութեան գործունէութեան ծիրին մէջ զետեղելով. մանաւանդ ստախօսութիւն ալ կ'ընէ Թէքէեան համալիրը իբրեւ վերջացած շինութիւն ներկայացնելով:

Թէքէեան համալիրը վերջացած գործ մը չէ. Տակաւին նոր պիտի սկսին շինութեան աշխատանքները. Մենք միայն գիտենք ի գին ի՞նչ զոհողութիւններու կարելի պիտի ըլլայ զայն հասցնել իր լրումին:

Նաեւ քաջ գիտենք թէ որքա՜ն պիտի ուրախանայ վարչութիւնը ի տես անոր իրականացումին:

Միւս կողմէ՝ եթէ Տէրհօր այս մանկամիտ մօտեցումը հարցին՝ ընթերցողն ալ, սկզբնական փորձէր որդեգրել՝ տրամաբանական այդ եղանակով, կարելի պիտի ըլլար վերագրել ընդհանրապէս, Հայաստանէն մինչեւ Սփիւռքի բոլոր ծայրերը, ամէն դրական գործ, Պուէնոս Այրէսի վարչութեան ողորմելի հատուածին:

Շատ զբաղեցանք Տէրհօր հոգեւոր եւ մտաւորական «արժանիք»ներով: Նախադասութեամբ մը ամփոփենք մեր ըսելիքը, հայ եկեղեցւոյ կառոյցին ու կարգապահական ոգիին մասին:

Հայ եկեղեցին նուիրապետական կարոյց մը ունի: Սա կը նշանակէ թէ՝ եկեղեցւոյ մէջ կը տիրէ վերէն վար հեղինակութիւն մը, ըստ աստիճանի եւ պաշտօնի ենթակայութեան:

Հայ եկեղեցւոյ գլուխը Կաթողիկոսն է եւ աստիճանաբար կ'իջնան միւս պաշտօնները՝ եպիսկոպոս, վարդապետ, քահանայ, սարկաւագ եւայլն. կա՛յ վարչական ենթակայական ու հնազանդութեան վիճակ մը. Տարրական իրողութիւն մըն է որ հեղինակութիւնը վերադասութիւն պէտք է յարգուի առանց այլ եւ այլի:

Մենք ստուգեցինք Թեմիս Առաջնորդին մօտ, եթէ քահանան կանխօրօք տեղեկացուցած էր զինք թէ գրութիւն մը պատրաստած է գաղութային այս լուրջ հարցին վերաբերող. Սրբազանին պատասխանը բացասական եղաւ:

Ինչպէս որեւէ կազմակերպութիւն ու բոլոր եկեղեցիները՝ հայ եկեղեցին այ իր կառոյցը հիմնած է ներքին կարգապահութեան առողջ սկզբունքներուն վրայ, առանց որուն, անկարելի է որ ան իր գործունէութիւնը կատարէ ճիշդ կերպով եւ իր նպատակին ծառայէ:

Երբ պահանջեալ ներդաշնակութիւնը խախտի եւ տեղի տայ անհնչեցողութեան ու անկարգապահ մթնոլորտի մը՝ եկեղեցին թէ կը տկարանայ եւ թէ չի կրնար ճիշդ կերպով իր արդ ազան Առաքելութեան ծառայել: Կը ցաւինք որ նման անհնչեցողութեան երեւոյթ մը կ'արտացոլէ մեր եկեղեցւոյ մէջ:

Մեր դժգոհութիւնը ու պայքարը ներկայ վարչութեան դէմ ասկէ յառաջ եկած է արդէն:

Այստեղի օրինակով, երբ վարչութիւն մը իր ձեռքին մէջ կը ժողվէ ամբողջ ինքը եկեղեցւոյ, կ'ըլլայ ինքը Տէրն ու Տիրականը կացութեան, ու կը խախտին ազատ ձեռքերը՝ այնուհետեւ, դիւրին կ'ըլլայ գտնել անոր արջեւ կամազուրկ, քծնող ու վարձկան ծառաներ, նոյնիսկ ի եկեղեցական դասին մէջ:

Պիտի խորհուրդ տայինք Տէր Վազգէն Ջհճ. Ստեփանեանին որ զգաստանայ եւ գիտակցի Հայկական Եկեղեցւոյ կարգ ու կանոնին, որպէսզի յետ այսու միճելի կացութիւններու մէջ գլխիկոր չիյնայ փորձելով պղտոր ջուրերու մէջ որսորդութիւն ընել, եւ մանաւանդ՝ իր գիտակից-անգիտակից կեցուածքով չի վնասէ գաղութիս, առանց անոր ալ արդէն բարդ կացութեան:

ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏ

ՓԱՆԹՈՒՐԱՆԱԿԱՆ ԵՐԱՋԸ

Գրեց՝ ՆՈՐԱՅՐ ԳԱՐԱՍԱՆԵԱՆ

Ըստ երեւոյթի, Խ.Միութեան գերագոյն խորհուրդի նոյեմբեր 28-ի որոշումը՝ Արցախը Ատրպէյճանի կազմին մէջ պահելու, տակաւին չէ կարողացած գոհացնել Ագերիները, որոնց մոլուցքը, փոխանակ հանդարտելու, աւելի կատղած է, կարծես, վերջերս:

Այսօր՝ Ատրպէյճանի Խալիլապատ քաղաքին մէջ տեղի ունեցած դէպքերը, թէկուզ փոքր մասնրանկարի մը մէջ, ազդանշան մըն են, ինչպէս Մոսկայի, հայրենիքի եւ Արցախի շրջափակումը եւ այլ վայրագութիւնները՝ հետագայ աւելի մտահոգեցուցիչ ու ճակատագրական դէպքերու: Այսուհետեւ Մոսկուան կրնայ յստակ ու շօշափելի պատկերացում մը ունենալ թէ՝ ինչ կրնան ըլլալ համմտատութիւնները *փանթուրանական* ահաւոր վտանգին՝ եթէ ներքին թուրանական կամ՝ թուրքմէն հանրապետութիւնները շղթայազերծեն ապստամբութեան համատարած ու համազարկ շարժում մը, բաջայերուած Ագերիներէն, եւ Թուրք պետութեան ու այլ մեղսակցութիւններու թաքուն օժանդակութեամբ: Սոյն խնդրական, բայց ոչ անկարելի պարագային՝ վտանգը, եթէ պատահի, կը սպառնայ ո՛չ միայն ներկայ վարչամեքենան ու համակիրներու շարերը գլխիկոր շրջելայլեւ՝ Խ. Միութեան ամբողջ ներքին կառոյցը՝ իր ճամրուն մէջ խլելով ու տանելով այն ինչը, որ կը մնայ ապահովութենէն ու կայունութենէն:

Թերեւս ժամանակը տակաւին շատ ուշ չէ պատշաճ, իմաստուն եւ արմատական միջամտութեամբ մը՝ սանձելու Ագերիներուն ոտնձգութիւնները, որ եթէ շարունակեն անպատիժ ու ազատօրէն գործել՝ կրնան շատ կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ, լուրջ ու մտահոգիչ զարգացումի մը առջեւ դնել կեդրոնական իշխանութիւնները:

Մոսկուայ ի զուր կը փորձէ փրկել կեդրոնաձիգ հեղինակութեան մը արտահին երեւոյթները, փերեսթրոյէքայի եւ կլասնոսթի ստեղծած ժխորին ու խռովին մէջ:

Պիտի առարկուի թէ Խալիլապատի դէպքերը տեղական ու սահմանափակ հարցեր են, բայց ով ըսաւ թէ Ագերիները հոս կանգ պիտի առնեն:

Երբեմ մտահաս չընենք այն դասը որ պէտք է քաղել Արեւելեան Եւրոպայի, «Վարսովիոյ ուխտին» պատկանող, երկիրներուն մէջ տակաւին պատահող իրադարձութիւններէն:

Մոսկուան, որ ցարդ որոշ արհամարհանքով նկատի չառներ հայութեան ազդարարութիւնները *փանթուրանական* վտանգին դէմ, պիտի կարողանա՞յ արդեօք պատշաճ ու պատմական քայլը՝ ճանչնալու իր ճշմարիտ բարեկամները եւ շահերը. կը սպասենք որ ցոյց տայ:

Թուրքին համար իսկապէս՝ կրօնքէ է եւ պետութիւն, ան երբեք չէ հաւատացած ու չի կրնար հաւատալ, Ազգերու եղբայրութեան եւ այլ սկզբունքներու. ժամանակը դարձեալ ցոյց պիտի տայ զայն:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Դեկտեմբերի 8-12ը տեղի ունեցած Սփիւռքահայութեան հետ մշակութային կապի կոմիտեի նախագահութեան ընդլայնված նիստը՝ ընդգրկեց Սփիւռքահայ մշակութային միութիւնների լիազօր-պատվիրակութիւնների մասնակցութեամբ:

Ներկա էին Ահարոն Շիրինեանը, Բարսեղ Թումունեանը, Վազգէն Տումանեանը՝ «Նոր ուղի»ի մշակութային միութենէն, Հակոբ Ճափուչեանը, Կարպիս Հարոյեանը, Արմենակ Եղոյեանը, Գեղամի Էքմեճեանը՝ «Ամառզեայի»ն մշակութային միութենէն, Հարութիւն Ոզոզեանը, Գեւորգ Մարտիկեանը, Գարուր Ազոբեանը՝ «Բիւրեզեան» մշակութային միութենէն, Գարգեւ Շամիկեանը՝ Ֆրանսահայ մշակութային միութենէն, Մարտիրոս Գուշակեանը, Սարգիս Տեր-Սահակեանը՝ Լիբանանահայ գրական շրջանակից, Խոսէ Դիմիճեանը՝ Ամերիկահայ առաջադիմական միութենէն: Նիստին մասնակցում էին նաեւ բուլղարահայ մշակութային միութենէն՝ Զավէն Զատիկեանը եւ դերող Սեւակ Սեւակը:

Նիստում քննարկվեց «Հայրենիք-սփիւռք հարաբերութիւնների հետագա զարգացման հարցը»: Զեկուցումով հանդես եկավ կոմիտեի նախագահ Կարլեն Դալլաքեանը:

Տեղի ունեցավ մտքերի լայն փոխանակութիւն, որին մասնակցեցին սփիւռքահայ մշակութային միութիւնների բոլոր պատվիրակները, կոմիտեի նախագահութեան անդամներ Սիլվա Կապուտիկեանը, Էդվարդ Միրզոյանը, Վարուժան Հարութիւնեանը, կոմիտեի նախագահի տեղակալ Սպարտակ Բաղդասարեանը, կոմիտեի բաժինների վարիչներ:

Նիստի մասնակիցները արդյունավետ աշխատանքից հետո ընդունեցին եւ ստորագրեցին հաղորդագրութիւն տեքստ, որն առաջիկայում կհրապարակվի հայրենական եւ սփյուռքահայ մամուլում:

Շար. էջ 7

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Մոսկուայի Որոշումին Լոյսին Տակ

Շարունակութիւն եւ վերջ

5. Մեր դատը ինչպէ՞ս պաշտպանեցինք:

Թէեւ պատշաճ ժամանակը չէ, սակայն պէտք է քննենք թէ մե՛նք ինչ ըրինք, ինչպէ՛ս վարեցինք բանակցութիւնները, որքա՞ն ճիշդ ու նպատակայարմար էին մեր գործածած միջոցները, եւայլն:

Կը խորհիմ որ Արցախեան շարժումի առաջին օրէն մեր մօտ – Հայաստան, Արցախ եւ արտասահման – ունէի գերակշիռ էր զգացականութիւնը քան թէ ցուրտ տրամաբանութիւնը· ազգայնաշունչ ճառախօսութիւնը քան թէ կշռադատուած աշխատանքը: Պէտք է ընդունիլ որ Արցախեան հարցին պայթումը յանկարծակիի բերաւ բոլորս, Հայաստանի ղեկավարութենէն մինչեւ պարզ ժողովուրդը, արտասահմանը: Անպատրաստ էինք: Փորձառութիւն չունէինք: Կը յիշեմ Փետրուարեան օրերը: Բոլորս համոզուած էինք – եւ Հայաստանէն հասնող լուրերն ու բազմամարդ ցոյցերու ցնցող նկարները այս համոզումը ունէի կը հաստատէին – թէ վաղը կամ միւս օր Արցախ մեզի պիտի տրուէր ոսկեզօծ ափսէի վրայ:

Բայց արդէն շուտով, շա՛տ շուտով պայթեցաւ Սումկայիթի եղեռնագործութեան գոյժը: Սահմռկած մնացեր էինք, եւ շուտքած կը հարցնէինք· «Այս տեսակ բան կարելի՞ է, մանաւանդ Խորհրդային Միութեան մէջ: Ո՞ր է կարմիր Բանակը, ուր՝ ոստիկանութիւնը»: Շա՛տ խակ էինք այս տեսակ գործերու մէջ: Ցնցուեր կ'օրօրուէինք, մանաւանդ որ Ջօրի Բալայեան Մոսկուայէն վերադարձին՝ Օփերայի հրապարակ հաւաքուած կէս միլիոն հայերուն յայտարարած էր. «Մի՛ մտահոգուէք, ընկեր Կորպաչով հասկանում է»: Ձէր ըսուած թէ խորհրդային ղեկավարը ի՛նչ հասկցած էր, սակայն բոլորս հաւատացինք որ այդ «հասկանում է»ին ետին մեծ գաղտնիքներ կային, որոնց պարզաբանմամբ Արցախը Հայաստանի պիտի վերամիանար:

Եւ այսպէս, առաջին օրէն անպատրաստ, վայրկեանէ վայրկեան ապրող վայրկեանէ վայրկեան դիրք փոխող, մենք ալ չգիտցանք թէ դէպի ո՛ւր կը դիմէինք, միշտ ապահովելով «վերին իշխանութիւններ»ուն, միշտ յոյս դնելով ռուս մտաւորականութեան վրայ, վստահելով ռուս ղեկավարներու անգոյ «հայասիրութեան»: Ռուս մտաւորականները առաջին օրէն բնազդաբար մեզի հետ էին, այսօր անոնց մեծամասնութիւնը մեզ լքած է, պարզ այն պատճառով որ անոնց հետ համբերատար աշխատանք չտարինք, մինչ ազդրպէչնացիներ հետեւողական պայքարի սկսան, եւ այսօր մարդիկ անո՛նց կը հաւատան քան մեզի: Խորհրդային երեսփոխանական ժողովին մէջ Ջօրի Բալայեանի ճառերն էին որ կը լսուէին, միշտ մէկ նիւթի՝ թուրանիզմի՝ եւ համիսլամականութեան հաւանական սպառափին մասին, ներկայ հարիւրաւոր երեսփոխաններուն մօտ ծանօթ բա՛ւ բարկութիւն յառաջացնելով:

Եւ մենք, դուրսէն, ամէնան չմեզանիւ այս խառնաշփոթը ուշացնելու գործին մէջ: Մեր կոչերով, Հայաստանի մէջ մեր ըսածներով եւ կատարած անհիմն խոստումներով մեր եղբայրներուն յոյսերը բարձրացուցինք, եւ երբ այդ խոստումներուն բառերդ իսկ չկրցանք –չէ՛նք կրնար – իրականացնել՝ Հայաստանի մէջ յուսախաբութիւնը ահերներ գործեց: Վանօ Սիրադեղեան, Ղարաբաղ Կոմիտէի գլխաւոր դէմքերէն մին, Սեպտեմբերին ունեցած իր մէկ հարցազրոյցին մէջ խոտորէն կը բննադատէր հայ երեմ կուսակցութիւնները ե՛ւ արտասահմանը ընդհանրապէս՝ իրենց անգործութեան եւ Արցախեան շարժումը լքած ըլլալուն համար: Եւ տակաւին, Հայաստանի մէջ կը հաւատային թէ արտասահմանէն 30,000 (այո՛, երեսուն հազար) հայ մարգուած եւ գինուած երիտասարդներ օգնութեան պիտի ռասնէին: Նրեւան մէջ չէին գիտեր թէ մենք պտլիկ դպրոց մը շինելու համար ինչպէ՛ս առո՛ր-ւանոր ափերուն կը նայինք···: Նրեսուն հազար երիտասարդ մարզել եւ գինել···:

6. Ամերիկեան Դեռակոյտի որոշումը:

Նոյեմբեր 19ին, Կիրակի գիշեր, Ամերիկայի Մերակոյտը մեծամասնութեան ձուէներով որոշում մը անցուց, պահանջելով Խորհրդային Միութեան կառավարութենէն որ Արցախին հայանպատ լուծում մը տայ: Այս որոշումը անմիջապէս բողոքի ալիք մը ստեղծեց Մոսկուայի պետական շրջանակներուն մէջ, եւ պաշտօնապէս ալ հաղորդուեցաւ Ամերիկեան դեսպանին: Կը հաւատամ որ այդ որոշումը, զոր Մոսկուայի մէջ «հայերու կողմէ կատարուած քաղաքական կոպիտ սխալ» կ'որակեն, դեր ունեցաւ Խորհրդային երեսփոխաններու ջախջախիչ մեծամասնութեան ձուէները մէկտեղելու եւ Արցախի մասին նոր օրէնքը հաստատելու գործին մէջ:

* * *

Արդէն իսկ Արցախի եւ Ատրպէյճանի սահմանաւորեր շրջաններուն մէջ գինեալ բախումները սկսած են, եւ կը հաղորդուի մեռեալներու եւ վիրաւորներու մասին: Ի՞նչ պիտի ըլլայ մօտիկ ապագան: Ոչ ոք գիտէ: Եթէ կայ ընթիլք մը, շրջահայեաց ըլլալն է, մեր բառերուն եւ արարքներուն գիտակցութիւնը:

Քաղաքացիական պատերազմ մը որեւէ ատենէ աւելի հիմա՛ հաւանական է: Եւ նկատի ունենալով Խորհրդային Միութեան խառնակ ու անորոշ կացութիւնը, Վրաստանի մէջ ներքին խռովութիւնները, մեր կացութիւնը շատ տագնապալից է, լի՝ ամէն տեսակ աղէտներու հաւանականութիւններով:

Զգացական կոչերն ու սպառնալիքները, արտասահմանի խաղաղ ափերէն արձակուած, աղէտներ կրնան պայթեցնել հայրենասիրական եւ արցախամերձ մեր ժողովուրդին գլխուն: Որեւէ ատենէ աւելի ա՛յս օրերուն քաղաքական հասունութեան եւ շրջահայեացութեան պէտք ունինք:

ԱՐԱՔ ԳԱԼԱՉՑԵԱՆ

Շար. էջ 6-էն

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Սփյուռքահայութեան հետ մշակութային կապի կոմիտեի նախագահութեան 1989 թ.դեկտեմբերի 8–12–ը տեղի ունեցած ընդլայնված նիստի մասին

1989 թ. դեկտեմբերի 8–12–ը տեղի ունեցավ Սփյուռքահայութեան հետ մշակութային կապի կոմիտեի նախագահութեան ընդլայնված նիստ, սփյուռքի մշակութային միությունների լիագոր–պատվիրակությունների մասնակցությամբ:

Նիստին մասնակցեցին.

«Նոր սերունդ» մշակութային միության կողմից Ահարոն Շերթմյանը, Վազգեն Տուտումյանը, Բարսեղ Թութունջյանը, «Համազգային» մշակութային միության կողմից՝ Հակոբ Ճափուջյանը, Կարպիս Հարբոյանը, Արմենակ Եզոյանը, Գեղանի Էթեմեզյանը, «Թեքեյան» մշակութային միության կողմից՝ Հարություն Ծոզոյանը, Գեւորգ Մարաշլյանը, Պարույր Աղբաչյանը, Ֆրանսահայ մշակութային միության կողմից՝ Պարգեւ Շամիկյանը, Լիբանանահայ գրական շրջանակի կողմից՝ Մարտիրոս Գուշակյանը, Սարգիս Տեր–Սահակյանը, Արգենտինահայ մշակութային միության կողմից՝ Խոսե Դիմիճյանը, Ամերիկահայ առաջադիմական միության կողմից՝ Հրաչ Մեհիկյանը:

Նիստին մասնակցում էին նաեւ Բուլղարահայ մշակութային միության կողմից՝ Զավեն Զատիկյանը եի գրող Սեւակ Սեւակը:

Նիստի մասնակիցները քննարկեցին «Հայրենիք–սփյուռք հարաբերությունների հետագա զարգացման մասին» հարցը:

Զեկուցումով հանդես եկավ կոմիտեի նախագահ կարլեն Դալլաքյանը:

Թվարկված մասնակիցներից զատ, մտքերի փոխանակությանը մասնակցեցին նաեւ կոմիտեի նախագահության անդամներ Սիլվա Կապուտիկյանը, Էդվարդ Միրզոյանը, Վարազդատ Հարությունյանը, Հրաչյա Հովհաննիսյանը, Սպարտակ Բաղդասարյանը, կոմիտեի բաժինների վարիչներ:

1. Նիստի մասնակիցները բարձր գնահատեցին Հայրենիք–Սփյուռք եւ Սփյուռք–Հայրենիք կապերի դերն ու նշանակությունը սփյուռքի գոյատեւման եւ հայրենիքի զորացման, Հայ դատի հետապնդման, հայ ժողովրդի միասնության ամրապնդման գործում:

2. Նշվեց, որ Հայրենիք–Սփյուռք հարաբերությունները, երկուստեք, պետք է հիմնվեն իրավահավասար փոխհասկացողության, Հայրենիք–Սփյուռք կապերի հետագա ամրապնդման, հայրենիքում եւ սփյուռքում հայ մշակույթի զորացման, հայ ժողովրդի միասնականության հետապնդման սկզբունքների վրա:

3. Նիստի մասնակիցները համաձայնվեցին այն հարցում, որ սփյուռքի մշակութային, կրթական, բարեսիրական, եւ այլ կազմակերպությունների ներկայացուցիչները կարող են ընտրվել Սփյուռքահայության հետ մշակութային կապի կոմիտեի վարչության անդամներ, ինչպես նաեւ հրավիրվել կոմիտեի վարչության լիագումար ժողովներին եւ կոնֆերանսներին:

4. Կոմիտեն Հայրենիք–Սփյուռք հարաբերություններում պետք է հավասարաչափ վերաբերմունք ունենա սփյուռքի բոլոր մշակութային, բարեսիրական, կրթական եւ այլ կազմակերպությունների նկատմամբ:

Նիստի մասնակիցները գտնում են, որ Հայրենիք–Սփյուռք հարաբերությունների որոշիչը պետք է լինի համազգային չափը:

5. Հայրենիք–Սփյուռք եւ Սփյուռք–Հայրենիք կապերի որակական բարելավման, համազգային ձեռնարկները համադրելու, փոխայցելությունները արդյունավետ կազմակերպելու համար Նիստի մասնակիցները նպատակահարմար գտան գաղթօջախներում համադրող միասնական ներկայացուցչական մարմին ՝րի ստեղծումը:

6. Նիստի մասնակի՝ երը համաձայնության եկան այն հարցում, որ հայրենիքը՝ եւ սփյուռքը պետք է անհրաժեշտ օգնություն ցոյց տան այն գաղթօջախներին, որտեղ, համեմատաբար, թույլ է զարգացած հայապահպանության գործը:

7. Նիստի մասնակիցները արտահայտվեցին այն բանի օգտին, որպեսզի պարբերաբար կազմակերպվեն համազգային, համընդհանուր ձեռնարկումներ՝ մշակութային, կրթական, երիտասարդական, բժշկական, մարզական եւ նման կարգի այլ հավաքներ ու միջոցառումներ: Մասնակիցները նպատակահարմար գտան Հայոց լեզվի միասնական ուղղագրության վերաբերեալ գիտաժողովի անցկացումը:

8. Համաձայնություն ձեռք բերվեց յուրաքանչյուր տարվա համար համահայկական օրացույցներ մշակելու հարցում՝ մեր ժողովրդի պատմության եւ մշակույթի նշանավոր տարեթվերը, ականավոր գործիչների հոբելյանները հայրենիքում եւ սփյուռքում միասնաբար նշելու համար:

9. Նիստի մասնակիցները արտ յայտվեցին այն բանի օգտին, որ մշակվի Հայ դատի հետ կապված փոխգործողության ծրագիր, ապահովվեն փաստագրական կենտրոնների փոխհարստացումն ու գիտական արդյունավետ կապերը, հրավիրվեն համատեղ գիտաժողովներ, կազմակերպվեն հանդիպումներ:

Անհրաժեշտ նկատվեց Հայկական հարցով զբաղվող հայ եւ օտար մասնագետներին, հաստատություններին ապահովել համապատասխան նյութերով, միջոցներ գտնել Հայ դատին նվիրված աշխատությունները տարբեր լեզուներով հրատարակելու, միջազգային հանրության, Սփյուռքի եւ Հայաստանի սեփականությունը դարձնելու համար:

10. Նիստի մասնակիցները համաձայնվեցին մշակել Մեծ եղեռնի 75–ամյակին նվիրված միջոցառումների համատեղ ծրագիր:

11. Հաստատված համաձայնվեց մի շարք հայաշատ գաղթօջախներում կոմիտեի ներկայացուցչություն ունենալու հարցը եւ որոշվեց տեղերում ուսումնասիրել եղած հնարավորությունները:

(ՇԱՐ.Ը 9-ՐԴ ԷՋ)

ՓԱՐԻԶԻ ՌԱՏԻՕ «ԱՅԲ»Ի ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Երուանդ Ազատեանի շահեկան զրոյց Փարիզի մէջ

ՄԱՅԻՍ 28, ԵՌԱԳՈՅՆ,ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐՑԱԽ, ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՏՈՒԵԱԼՆԵՐՈՎ

Վերջերս Փարիզի Ռատիօ «ԱՅԲ»ը ընդարձակ եւ համարձակ հարցազրոյց մը ունեցած է Երուանդ Ազատեանի հետ, որ կարճ այցելութեամբ մը կը գտնուէր Փարիզ: Զայներիզէն արտագրուած սոյն զրոյցէն կը հրատարակենք կարգ մը յապաւումներով ու խմբագրումներով:

Վարեց Ռատիօ «ԱՅԲ»ի վարիչ Յակոբ Պալեան.– 1988 Փետրուարին Հայոց Պատմութիւնը մտաւ նոր հունի մէջ եւ գրեթէ անսպասելի կերպով, թերեւս կարգ մը անձերու համար նախատեսութիւններ կային... Բայց մեր ժողովուրդը իրօք անակնկալի եկաւ երբ պայթեցաւ Ղարաբաղեան պահանջատիրութիւնը եւ անոր յաջորդեցին Երեւանի աննախընթաց համաժողովրդային եւ համազգային ցոյցերը: Դուք որպէս մտաւորական, գրող անհատ, որպէս միտք եւ Ռ.Ա.Կ.ի անդամ, հետեւաբար քաղաքական մտածողութիւն ունեցող անձնաւորութիւն ինչպէ՞ս դիմաւորեցիք այս անկիւնադարձը:

–Երուանդ Ազատեան.– Երբ այդ քաղաքական իրադարձութիւնը հրապարակ ելաւ, մտածեցի թէ հայ ժողովուրդը իր պատմութեան ընթացքին միշտ նախասիրած է նոր գաղափարի մը առաջին նահատակը կամ նախակարապետը ըլլալ: Ինչպէս հայ ժողովուրդը նախընտրեց ամբողջ հեթանոս աշխարհին մէջ առաջին քրիստոնեայ ազգը դառնալ, նոյնպէս ալ ցեղերու եւ գաղափարներու խառնուրդին, կայսրութեանց ու բոլոր պետութեանց այդ խառնիճաղանճին մէջ առաջին ողջունողը եղաւ նոր ընկերվարական յեղափոխութիւնը Կովկասի մէջ:

Այսօր ալ Խորհրդային Միութեան Կլասնոսթի եւ Փերեսթրոյքայի յայտարարութեան առաջին փորձարկութիւնը կատարուեցաւ հայ ժողովուրդի կողմէ, հայ ժողովուրդի գլխուն վրայ գուցէ... հայ ժողովուրդին իսկ ընտրութեամբ:

Հայերս միշտ առաջինները եղած ենք իբրեւ պատմութեան սահմանները փորձողները, մինչեւ որ մեր գլուխը պատին զարնուի:

Ես այդ տպաւորութիւնը ունեցայ եւ կարծիքներու ամբողջ շարք մը արտայայտուեցաւ, թէ՝ մենք քիչ մըն ալ պէտք էր սպասէինք. իսկ ուրիշներ ըսին թէ մենք արդէն շատ սպասեցինք եւայլն:

Բաւական տեղեակ ըլլալով թէ Արցախի շարժումը 1920-1923ի վերջ ինչպիսի փուլերէ անցած է, չեմ կարծեր որ հայ ժողովուրդը յանկարծական պոռթկում մը ունեցաւ: Բազմաթիւ անգամներ Արցախի ժողովուրդը միջոցներու դիմեց իր արդար դատը լուծելու. ինչպէս Սերօ Խանզատեանի միջոցաւ եղած կոչը եւ բազմահազար ստորագրութիւններու առաքումը Մոսկուա. այդ փորձերը եղան թէ՛ Խրուշչեւի ժամանակ, եւ թէ ալ Պրեժնեւի. միշտ եւ բո..ր ժամանակներուն, նոյնիսկ քաղաքական բոլորովին անկարելի պայմաններուն տակ անգամ, մեր ժողովուրդը իր պահանջատիրութիւնը ներկայացուց անանհանջ կերպով:

Ցանկարծ երբ քաղաքական աւելի թոյլատու պայմաններ ներկայացան՝ ուրեմն այդ պահանջատիրութիւնը հրապարակ ելաւ եւ անոր արտայայտութիւնը եղաւ քիչ մը բուռն թերեւս. բայց երեւոյթը հասունացում մըն էր երկար processի մը քան թէ՛ քաղաքական արկածի մը:

Ռատիօ «ԱՅԲ».– ՌԱԿը քանի մը ամիսներ առաջ, այս բոլոր հոլովոյթներուն ընթացքին, պետական որոշումէն առաջ, քիչ մը անակնկալի բերաւ, երբ հաղորդագրութիւն մը հրապարակեց Մայիս 28ի եւ եռագոյն դրօշի մասին: Դուք որ միշտ դէմ էիք այդ խորհրդանիշներուն ի՞նչպէս կը բացատրէք այդ կեցուածքը որուն համար ուրախացողներ, անակնկալի եկողներ եւ համաձայն չեղող՝ դժգոհներ ալ գտնուեցան:

–Ե. Ա..– Գիտէք որ Միհրան Ծամատեան որ Կիլիկիոյ ազգային օճախի շարժումին ձեռնարկեց 1920ին եւ անկախութիւն հռչակեց, որ մէկ օր պիտի տեւէր, եռագոյն դրօշը ընտրած էր: Ան որպէս Հայաստանի Հանրապետութեան դրօշակ յարգելի տեղ մը ունէր. նոյնպէս Մայիս 28ը որ մեր դարաւոր գերութենէն վերջ Հայկական պետականութեան վերականգնումի օրն է (հոգ չէ թէ ինչ պայմաններու մէջ): Ատիկա ոչ ոք կրնայ ուրանալ որպէս պատմական իրողութիւն: Ռամկավարներու ու սփիւռքի համար դժուարութիւնը այն էր որ երբ Հայաստանի Հանրապետութիւնը կերպով մը իր վախճանին հասաւ 1920ին եւ խորհրդային կարգերը հաստատուեցան հոն, Եռագոյնը սփիւռքի մէջ հետզհետէ դարձաւ իբրեւ հակադրութեան խորհրդանիշ մը Հայաստանի իրականութեան. հիմա անոր պատասխանատուները փնտռելու ժամանակը չէ. բայց ուրեմն դրօշը այդպէս ներկայացուեցաւ. Ռամկավարները իբրեւ Խորհրդային Հայաստանը պաշտպանողներ, այդ քարուքանդ, ընկճուած ու տկար երկրին յարութիւնը ցանկացող եւ օգտակար հանդիսանալ ուզողներ՝ չէին բաժներ եռագոյնի այդ բնոյթը որ կը հակադրուէր Հայաստանի իրականութեան: Երկու մասի բաժնուեցաւ արտասահմանի հայ ժողովուրդը: Եռագոյնի պարտադրութեան ճամբուն վրայ զոհեր ալ տրուեցան: Ուրեմն, եռագոյնը իբրեւ Հայաստանի իրականութեան հակադրութիւն կամ իբրեւ այդպիսի խորհրդանիշ նշելն է որ չընդունուեցաւ սփիւռքի ոչ-դաշնակցական հատուածին կողմէ: Հիմա Ռամկավարներու այս «շրջադարձը» կամ եռագոյնի հանդէպ յարգանքի վերադարձը արդիւնքն է հաշտեցումի մը. եռագոյնը դադրեցաւ հակադրութիւն մը ըլլալէ. անոնք որոնք հակադրուած էին մինչեւ հիմա Հայաստանի ներկայ քաղաքականութեան, Ռամկավարներու բռնած դիրքին մօտեցան, ճանչնալով ներկայ Հայաստանը իբրեւ միակ երկիրը - աղէկ կամ գէշ - ան մեր Հայաստանն է եւ այդ իրականութիւնն է որ մենք պիտի առնենք եւ մեր պատմութիւնը պիտի կերտենք այդ հիմքով:

Ուրեմն հասարակաց վերաբերում մը ստեղծուեցաւ Հայաստանի ներկայ իրականութեան նկատմամբ եւ տարբերութիւնները, պիտի ըսեմ, մոգական պահի մը մէջ նուազեցան: Հիմա եթէ Դաշնակցութիւնը Խորհրդային Հայաստանը կը ճանչնայ, կ'օգնէ անոր, երբեմն մեզմէ ալ աւելի, ես կը կարծեմ այլեւս թէ պայքարի ամէն պատճառ գոյութեան իրաւունքէ կը դադրի: Պէտք չէ որ որեւէ հայ բնազդական կերպով հակառակութիւն ունենայ ուրիշ հայու մը հանդէպ: Մէկու մը հանդէպ հակառակութիւն կ'ունենաս եթէ գաղափարական տարբերութիւն կը զգաս. հիմա գաղափարական հիմնական տարակարծութիւնները վերցուած են եւ վէճերը գոյութիւն ունենալէ դադրած են, որովհետեւ գաղափարի նոյնութիւն կայ. վերաբերումի նոյնութիւն մը՝ կայ Հայաստանի հանդէպ:

Ամէնուս նպատակը երկրաշարժէն տուժած Հայաստանը վերականգնելն է: Նոյնպէս Արցախի հարցով ամբողջ արտասահմանը միաձնական կերպով ուտքի կանգնած է եւ լծուած քաղաքական լուրջ գործի:

Ատոր համար է որ ՌԱԿը դիմեց Հայաստանի իշխանութեան: Այս դէպքերու ընթացքին տեսնելով մանաւանդ որ Պալթեան երկիրներու մէջ վերականգնեցան նախկին դրօշակները եւ նախկին տօները. ՌԱԿ-ը բնական նկատեց որ այդ շարժումը պիտի հասնէր նաեւ Կովկաս:

Այդ նախատեսութեամբ, պատմական գործընթացին մէջ ՌԱԿ-ը իր փափաքը միացուց եւ միակամութիւնը յայտնեց Հայաստանի ժողովուրդին հետ:

ՌԱԿ-ի հաղորդութիւնը կարճ բայց բաւական իրարանցում պիտի ստեղծէր: Մարդիկ վարժուած են որոշ սեմպոլներով եւ կաղապարներով տեսնելու դէպքերը եւ իրականութիւնները:

Սակայն, այսօր մեր քաղաքական ամբողջ քոնթէքսը փոխուած է՝ ըլլայ Հայաստանի, ըլլայ արտասահմանի թէ Խորհրդային Միութեան մէջ. ամբողջ աշխարհի լարուածութիւնը հետզհետէ մեղմանալու վրայ է. հետեւաբար մեզի կը մնայ իբրեւ կտորուած ժողովուրդ, իբր «փոշի ազգ», ինչպէս կ'ըսէր Վահան Թէքէեան, այդ փոշին ի մի բերել որ ան միանալով «քար դառնայ»:

Ռատիօ «ԱՅԲ».– Արցախի հարցը ի՞նչպէս կը տեսնէք, ինչի՞ կրնայ յանգիլ...:

Ե. Ա..– Այսօր Արցախը չի կրնար Ատրպէյճանի կազմին մէջ մնալ: Եթէ Կեդրոնական իշխանութիւնը անտարբեր մնայ կամ եթէ Արցախի ժողովուրդը տեղի տայ՝ այն վտանգը որ կը սպառնայ կամ կը սպառնար 70 տարիներէ ի վեր, ազերիները զայն աւելի սուր կերպով պիտի գործադրեն. այդպէս որ Արցախը հիմա հոգեկան ու քաղաքական զօրաշարժի մը մէջ է. չի կրնար ետ դառնալ հին դրութեան, նորէն մաս կազմելով Ատրպէյճանին: Արդէն այդ հանգրուանը անցած ենք, գոնէ թուղթի վրայ. Արցախը Ատրպէյճանի իշխանութենէն դուրս հանուած եւ դրուած է Մոսկուայի Խորհրդային Կեդրոնական իշխանութեան հսկողութեան տակ:

Մենք իրաւունք պէտք է ըլլանք կարենալ տեսնելու եւ հաստատելու խորհրդային ընդհանուր քաղաքականութիւն մը՝ թրքախօս ազգութիւններու համար:

Մենք հոն փոքր քրիստոնեայ ազգ մըն ենք. որքան ալ Խորհրդային իշխանութիւնը կրօնը չի ճանչնար, կրօնը եւ ազգութիւնը շրջանի ժողովուրդներու համար նոյնացած են: Մեր կրօնը մեր ազգին հետ նոյնացած է, ինչպէս ազերիներունը: Խորհրդային Կեդրոնական իշխանութիւնները հաշուի պիտի առնեն այդ իրողութիւնը: Հաւասարակշռութեան հարց մը կայ հոն. դժբախտաբար հաւասարակշռութիւնը մեզի ի նպաստ չէ: Չեմ կարծեր որ Մոսկուայի իշխանութիւնը այսօր քաջութիւնը ունենայ ամբողջութեամբ գոհացում տալու մեր փափաքներուն:

Բայց ինչ որ ալ ըլլայ՝ Արցախը չի կրնար մնալ Ատրպէյճանի կազմին մէջ, մեզ կը մորթեն ինչպէս որ մորթեցին Սումկայիթի մէջ կամ ինչպէս այսօր Շուշիի եւ Շահումեանի շրջանին մէջ կը տեսնենք: Նոյնիսկ արուեստական կերպով ստեղծուած այն անցքը որ գոյութիւն ունի Արցախի եւ Հայաստանի միջեւ՝ չեն ձգեր որ մենք հոն շունչ առնենք. ատիկա մեր պորտալարն է Հայաստանի հետ ուրկէ մեր աւիշը պիտի գայ: Այդ պորտալարը անգամ կտրել կ'ուզեն գրգռելով շրջանի քիւրտերը հայոց դէմ:

Այն օրը որ տվեստական բանակը իր ուշադրութիւնը անդին դարձնէ (եւ երբեմն կը դարձնէ՝ չեմ գիտեր ինչո՞ւ) մենք այդտեղ զոհ կրնանք երթալ: Մենք չենք կրնար հանդուրժել նախկին դրութիւնը:

Հոս չենք զգար մեր մորթին վրայ. բայց հոն Արցախցիներուն պէտք է հարցնել թէ ինչպիսի փորձանքներէ անցած են եւ կը շարունակեն անցնիլ. միշտ արթուն են եւ կը սպասեն որ Արցախ միանայ Հայաստանին: Կ'ուզեն անմարդկային ու միջնադարեան իշխանութեան մը լուծէն ազատուիլ եւ միանալ հարազատ հայրենիքին: Արցախի հայութիւնը Խորհրդային Միութեան կազմէն դուրս գալու հարց չէ դրած ինչպէս ըրած են ատրպէյճանցի ազգայնամոլները. այլ մնալ Միութեան կազմին մէջ եւ իսկապէս կիրարկել ընկերվարութիւնը կամ անոր հիմք կազմող՝ ազգերու ինքնորոշման իրաւունքը...:

Ռատիօ «ԱՅԲ».– Ինչպէ՞ս կը տեսնէք սփիւռքի նպաստը քաղաքական եւ տնտեսական մարզերու մէջ:

–Ե. Ա..– Այսօր իրականութիւնը մեզի անակնկալի առջեւ դրաւ, ցոյց տալով որ Հայաստանը պատրաստ քաղաքական քատրեր չունի, որոնց վրայ մենք մեծ յոյսեր դրած էինք. եւ թէ պարագան նոյնն է դժբախտաբար արտասահմանի մէջ:

Ընդհանուր շարժում մը կայ տարրական կերպով Հայաստանին օգտակար ըլլալու: Եթէ սփիւռքը չկարենայ շատ արագ կերպով այդ տարրերային շարժումը կազմակերպուած կենտրոնի մը կամ քաղաքական վճռաքարի մը բաժնել այդ օժանդակութիւնը՝ դժբախտաբար մենք օգտակար պիտի չըլլանք հայրենիքին վճռական կերպով: Հիմա արտասահմանին մէջ, մեզի համար ան-

Շար. էջ 9

ՎՐԻՊՈՒՄ

Պաշտօնաթերթիս անցեալ Չորեքշաբթի, Դեկտեմբեր 27-ի թիւին մէջ լոյս տեսած «Նոր Ակիւնադարձի մը առթիւ» խորագրով յօդուածին մէջ, կամքէ անկախ պատճառներով, սպրդած են հետեւեալ գրաշարական սխալները, որոնց համար մեր յարգելի ընթերցողներուն ներողամտութիւնը կը խնդրենք:

Սիւնակ	Համար	Տող	կարդալ	փոխարէն
Ա.	2րդ	2րդ	գիրար ամբողջացնող	գիրար ամբողջացնելու
Ա.	4րդ	17րդ	դարձնելու	դառնալու
Բ.	4րդ	6րդ	ցասումով	ցասումո
Բ.	4րդ	11րդ	առաջուած	առագուած
Գ.	1	9րդ եւ 10րդ	եւ հայութեան մէջ վէցի տուն տուող այլ թուականներ	9րդ եւ 10րդ հայութեան մէջ վէցի տուն տուող թուականներ

ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏ

Շար. էջ 7-էն

Քննարկվեցին նաեւ Հայրենիք-Սփյուռք կապերին վերաբերող մի շարք գործնական խնդիրներ, ինչպես, օրինակ,

հանրապետության եւ սփյուռքի մամուլում մշակութային, բժշկական, տնտեսական եւ այլ կապերն ու նախաձեռնությունները ավելի լայնորեն եւ արագ լուսաբանելու, կապի համապատասխան միջոցներ՝ այդ թվում համակարգչային միացեալ կենտրոն ստեղծելու հարցերը, ներգին սփյուռքի եւ արտաքին սփյուռքի միջեւ մշակութային հարաբերությունները հաստատե՛ու եւ զարգացնելու, օտար լեզուներով համատեղ հրատարակություններ իրականացնելու նպատակով միասնական խմբագրական մարմին եւ միասնական դրամական ֆոնդ ստեղծելու խնդիրները:

Նիստի մասնակիցները ուշադրության կենտրոնում ունեցան հայրենիքի եւ սփյուռքի գիտատնտեսական գործակցության, համատեղ ձեռնարկությունների ստեղծման, հանրապետության տնտեսության տեխնոլոգիական վերազինման, այդ նպատակով արտասահմանի հայ եւ օտար տեղեկատվական միջոցների լայն օգտագործման, երկրաշարժից տուժած շրջաններին ցույց տրվող օգնության ընդլայնման, արագացման եւ արդյունավետության բարձրացման, ինչպես նաեւ հարակից մի շարք այլ հարցեր:

Մասնակիցները անհրաժեշտ նկատեցին նման կարգի հանդիպումները դարձնել պարբերական, դումարելով դրանք հայրենիքում թե ըսփյուռքում եւ հրավիրելով ուրիշ մշակութային ու բարեսիրական միութիւնների, ընկերակցությունների ներկայացուցիչների:

Նիստի մասնակիցները զայրույթով եւ միահամուռ դատապարտեցին հարեւան հանրապետության կողմից Հայաստանի եւ Արցախի շարունակվող տնտեսական շրջափակումը եւ հավանություն տվեցին ՀԽՍՀ Գերագույն Խորհրդի 1989 թ. նոյեմբերի 30-ի նիստի որոշումներին՝ Հայաստանի եւ Արցախի վերամիավորման, Արցախի խնդրի առթիվ ԽՍՀՄ Գերագոյն Խորհրդի որոշման վերաբերեալ եւ ԽՍՀՄ Արտաքին գործերի մինիստրության հայտարարության կապակցությամբ:

Նիստի մասնակիցները հաստատում են այն իրողությունը, որ հայրենի ժողովուրդը, հակառակ բազում զոհվարությունների, անցած ավելի քան 70 տարիների ընթացքում կարողացել է պահպանել ոչ միայն իր գոյությունը, այլեւ ազգային դիմագիծը եւ մշակութային նշանակելի հաջողություններ է հասել:

Նիստի մասնակիցները իրենց հաստատ համոզմունքն են հայտնում, որ հրապարակայնության եւ վերակառուցման, նոր մտածողության պայմաններում հայ ժողովուրդը կկարողանա իրականացնել Հայ դատի լուծման իր ազգային պահանջատիրությունը եւ միակամորեն, միասնաբար կշարունակի քանքեր գործադրել հայապահպանության, Հայրենիք-Սփյուռք կապերի հետագա ամրապնդման, Մայր հայրենիքի վերաշինման ու զորացման ուղղությամբ:

Merceril S.A.
Larrea 237. Capital
T.E.: 48-9343

Փարիզի Ռատիօ «ԱՅԲ»ի Տեսակցութիւնները

Շար. 8 էջէն

միջական անհրաժեշտութիւնը մեր միութեան է, մեր միակամութիւնը. ապա մեր զօրակցութիւնը Հայաստանի եւ Արցախի ժողովուրդին հետ:

Մեր նիստական օժանդակութիւնը Հայաստանին ցպատակ պիտի ունենայ զայն վերածել պիտանի եւ օգտակար հանրապետութեան մը: Որովհետեւ Խորհրդային ընդհանուր համակարգին մէջ կործանած, խորտակուած 500 հազար գաղթականներով, կէս աւօթի եւ մերկ Հայաստան մը ողղակի բեռ մըն է ամբողջ Խորհրդային Միութեան համար:

Սակայն եթէ մենք կարենանք արդիական ու ճարտարարուեստական հանրապետութեան մը վերածել ներկայ Հայաստանը որ իր կարգին օգտակար ըլլայ, ցպատակ մը բերելով Խորհրդային Միութեան՝ այն ատեն մեր քաղաքական կշիռն ալ պիտի աւելնայ Հայաստանի մէջ, եւ դուրէն դէպի ներս հարութեան վարկն ու ուժին հանդէպ յարգանքը պիտի աւելնայ Կեդրոնական իշխանութեան մօտ...:

–Ռատիօ «ԱՅԲ»·– Վերջերս Հայաստանի մէջ ծնունդ առած զանազան շարժումներու մասին Գթութեան, Բարեսիրական, Անկախութեան, Հայկական Դատի, Ղարաբաղի կոմիտէի, Համազգային Շարժումի եւայլն, եւայլն, ի՞նչ է ձեր կարծիքը:

–Ե. Ա.·– Այդ երեւոյթը կը ծնանի գաղթականութենէն կամ Եղեռնէն վերջ սփիւռքահայ կացութեան, որ բազմաթիւ կազմակերպութիւններ հրապարակ իջած էին. իւրաքանչիւրը որոշ նպատակի մը համար: Անշուշտ այդ շրջանին աւելի բարեսիրական կազմակերպութիւնները զօրացան. անոնք ինքնակերտումի շարժումներ էին: Հայրենիքի ներկայ շարժումները աւելի քաղաքական բնոյթ ունին եւ աւելի ոամկավարական դրութեան վերադարձող ժողովուրդի մը ազատատենչութեան արտայայտութիւններն են, երբեմն հասկնալի ծայրայեղութիւններով:

Պէտք է ըսել որ Հայաստանի ժողովուրդը կազմակերպական ազատ կեանքի չէ վարժուած. այս շատ հիգնական բացատրութիւն մըն է բայց, ան շատ regimente' կեանք մը ունեցած է սովետական իշխանութեան տակ: Ինք չէ որ կազմակերպած է ինքզինքը, այլ ուրիշ մէկը ուզած է զինքը կազմակերպել այդ 70 տարիներուն ընթացքին: Հիմա որ ազատութիւն կը տրուի, հայ ժողովուրդը իր պահանջներուն եւ իր բջիջներուն մէջ կ'ուզէ ինքզինքը կազմակերպել:

Շարունակելի

Daniel Youssefian e Hijos S.A.
Distribuidor y Mayorista Textil
Blanco y Tejidos en general
Sarmiento 2357 Buenos Aires
TE. 48-9442/5298

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻՆ ԱԿՈՒՆՔՆԵՐԸ

Դոկտոր Սամուէլ Անթոսեան

Ամէն հայու համար հետաքրքրական է գիտնալ թէ ինչպէ՞ս գոյացած, կազմաւորուած է հայ լեզուն, ան ի՞նչ ընդհանրութիւններ ունի ուրիշ լեզուներու հետ, որչա՞փ է հայ լեզուի բառապաշարը եւլն, եւլն։

Մարդկային լեզուի գոյացումի, կազմաւորումի մասին խօսելու համար պէտք է հասնիլ մինչեւ մարդ արարածի կազմաւորումը մեր մոլորակին վրայ։ Ասիկա տակաւին չատ վէճեր յարուցող հարց մըն է. աստուածաչնչեան եւ անգլիացի գիտնական Տարվինի բացատրութիւնները հարցին պատասխանելու փորձեր են միայն։

Արդէն 150 տարիէ աւելի գիտունները կ'ընդունին որ մեր մոլորակին վրայ կան լեզուաընտանիքներ. հնդեւրոպական լեզուաընտանիք, թիւրքական լեզուաընտանիք, չին-թիպեթական լեզուաընտանիք, սեմական լեզուաընտանիք եւ այլն։ Գալով հայ լեզուին՝ հայ մեծագոյն լեզուաբան Հրաչեայ Աճառեան չատ յստակ կը գրէ. «Լեզուաբանութիւնը հաստատել է, որ հայերէնը պատկանում է լեզուների այն մեծ ընտանիքին, որ յայտնի է գիտութեան մէջ հնդեւրոպական լեզուաբուն անունով, եւ որին պատկանում են հնդկաստանի արեւելեան ծայրից մինչեւ Եւրոպայի արեւմտեան ծայրը (Իսլանտա) տարածուած լեզուները» (Հայոց Լեզուի Պատմութիւն, 1-ին հատոր)։

Կը նշանակէ՝ Հնդկաստանէն Պարսկաստան անցնելով եւ Տարտանելի նեղուցէն Եւրոպա (բացառութեամբ ֆինլանտերէնի եւ հունգարերէնի), այս երկիրներուն մէջ ապրող ժողովուրդները երբեւէ խօսած են միեւնոյն լեզուն, զոր պայմանականօրէն կոչենք հնդեւրոպերէն։ Այսօր դժուար է հաւատալ որ յոյներուն, գերմանացիներուն, սլավոններուն, հնդիկներուն, հռոմէացիներուն եւ հայերուն նախնիքները ապրած են նախահայրենիքի մը մէջ, ազգակից են իրարու եւ ատեն մը նոյն լեզուն խօսած են։ Բայց գիտականօրէն ասիկա ճշմարիտ է։ Արդ, հարց յառաջ կու գայ թէ ո՞ւր եղած է հնդեւրոպացիներուն նախահայրենիքը։ Հնդեւրոպական ցեղերու նախահայրենիքը տեղադրած են Հարաւ-Արեւելեան կամ Կեդրոնական Եւրոպա։ Իսկ նորագոյն ուսումնասիրութիւններու համաձայն հնդեւրոպացիներու նախահայրենիքը եղած է Հայկական Լեռնաշխարհը, Հիւսիսային Միջագետքը, Փոքր Ասիոյ արեւելեան եւ Իրանական Բարձրաւանդակի հիւսիս-արեւմտեան մասերը։ Եթէ այս տեսակէտը վերջնականապէս հաստատուի, ուրեմն՝ Հայը Պատմական Հայաստանի բնիկ ժողովուրդը կը դառնայ ի սկզբանէ անտի։ Թուրքերը մեր պահանջատիրութեան դէմ կը փորձեն մեզի յիշեցնել որ հայերը եկուոր տարր են՝ մոռնալով, սակայն, որ 1453-էն առաջ, երբ իրենք Պոլիսը գրաւելով Օթոմանեան Կայսրութիւն հաստատեցին, իրենց գրաւած հողերուն վրայ հայեր կ'ապրէին։ Իսկ Կիլիկիոյ մէջ 250 տարի գոյատեւելէ ետք, 1375-ին վերջ գտած էր Ռուբինեան-Լուսինեան Թագաւորութիւնը։

Ըսինք որ հնդեւրոպական նախահայրենիքի մէջ կը խօսուէր հնդեւրոպերէն։ Ի՞նչ լեզու էր ան։ Այսօր այդ լեզուն չէ պահպանուած. պայմանականօրէն հնդկերէնի ամենահին բարբառ մը՝ Սանսկրիտը գիտուններ կ'ընդունին որպէս հիմք-լեզու։ Բայց հնդեւրոպական քոյր լեզուներու արմատներու ուսումնասիրութեամբ պարզուած են հնդեւրոպական նախալեզուի 2223 արմատները, որոնցմէ ըստ Հ. Աճառեանի հայ լեզուն պահած է մօտ 1/3-ը՝ 713 արմատ, իսկ ածանցուած ձեւերով՝ 909 բառ։

Ըստ Հրաչեայ Աճառեանի «Հայերէն Արմատական Բառարան»-ի, հայերէնը ունի շուրջ 11000 արմատներ, որոնցմէ միայն 909-ը բնիկ են։ Ինչո՞ւ ուրեմն այնուամենայնիւ հայերէնը հնդեւրոպական լեզու է եւ անոր առանձին մէկ ճիւղը կը կազմէ, մինչդեռ պարսկերէնէ փոխ առած ենք շուրջ 1400 բառ, յունարէնէ՝ շուրջ 800 բառ, արաբերէնէ՝ շուրջ 700 բառ եւ դեռ տակաւին 2000է աւելի բառարմատներ չեն ստուգաբանուիր, որոնք ըստ երեւոյթին, հայ տարրի մէջ ձուլուած ցեղերու բառեր են։

Խնդիրը ան է որ հնդեւրոպական արմատները հայ լեզուի ամէնէն կենսունակ եւ հայ լեզուն դիմագծող բառեր են, այսինքն՝ ազգակցութիւն ցոյց տուող բառեր (հայր, մայր, քոյր, եղբայր, կին, դուստր, եւլն), մարմնի մասերը ցոյց տուող բառերը (ակն(աչք), ձեռք, ոտք, եւլն), դերանունները (ես, դու(ն), ան, մենք դուք, իմ, քո (քու), եւ այլն), թուականները (մի (մէկ), երկու, երեք, չորք (չորս), եօթը, ութ, ինն, տասն եւ այլն)։ Հնդեւրոպական լեզուներու հետ հայ լեզուն չատ ընդհանրութիւններ ունի քերականութեան մէջ։

Իսկ ինչ կը վերաբերի հայերէնի մնացած գրեթէ 10000 արմատներուն, ապա անոնք կամաւոր անհրաժեշտ փոխառութիւններ են կամ բացասական արդիւնք հայուն վրայ իշխած ժողովուրդի լեզուի։ Օրինակ՝ քանի որ հայ հեթանոսական կրօնքը պարսկաստանի հետ նոյնական էր, այդ կրօնքի՝ գրադաշտականութեան վերաբերեալ պարսկերէնէ չատ բառեր փոխ առած է հայերէնը։ Սակայն այնուամենայնիւ այդ բառերը իրենց կենսունակութիւնը չեն պահած : Հրաչեայ Աճառեանի հաչուումներով հին պարսկերէնէ՝ պահլաւերէնէ փոխառեալ 960 բառերէն միայն 581-ը կը գործածուի հայ լեզուին մէջ, իսկ թուրքերէնէ փոխառեալ 170 բառերէն միայն 20-ը կը գործածուին հայ գրական լեզուին մէջ (տոպրակ, ելակ, երչիկ, եւլն)։ Մինչդեռ հնդեւրոպական 713 արմատներէ հազարաւոր-հազարաւոր ածանցուած ու բարդըւած նոր բառեր կազմուած են մեր լեզուին մէջ։

Պէտք է կարծել որ, ըսենք, 20000 կամ 10000 տարի առաջ (թիւը չա՛տ յարաբերական է) հնդեւրոպական հիմք-լեզուէն զատուելու պահուն ընդհանուր գիծերով հայ լեզուի բարբառային տարբերակ մը եղած է հնդեւրոպական հիմնալեզուի համեմատ։ Եթէ ճչդուի որ հնդեւրոպացի միւս ժողովուրդները հեռացած են Հայկական Լեռնաշխարհէն եւ յարակից շրջաններէն, ապա հայ լեզուի զարգացումը եւ փոփոխութիւնը եղած է իր բնօրրանին մէջ։ Ամէն պարագայի չատ կարեւոր են բառերու պատմական հնչիւնափոխութիւնները։ Գիտնականի մը համար որչափ ալ իրարմէ հնչիւնապէս չատ տարբեր՝ լտ. pater-հայր, mater-մայր, ֆր. soeur-քոյր, neuf-ինն, անգլ. door-դուռ(ն), միեւնոյն բառերն են՝ հայերէնի կրած պատմական հնչիւնափոխութիւնը հաչուի առնելով։ Եթէ երկու տարբեր լեզուներու մէջ պատմական հնչիւնափոխութիւնը նկատի առնելով՝ կը գտնուին նոյն հնչումը եւ իմաստը ունեցող բառեր, որոնք փոխառութիւն կամ պատահական զուգադիպութիւն չեն, ապա այդ բառերը երկու լեզուի մէջ ալ նոյն հիմնալեզուէն կու գան։ Օրինակ՝ տակաւին 5-րդ դարուն մեր մատենագիրները գործածած են միս բառը. ռուսերէն բառն ալ նոյն հընչումը ունի՝ miaso (որ ճիշդ ու ճիշդ կը համապատասխանէ գրաբարի սեռական ձեւին)։ Ո՛չ մենք ռուսերէնէ առած ենք բառը, ո՛չ ալ ռուսերէնը, հայերէնէ։ Ուրեմն՝ բառը հնդեւրոպական քոյր լեզուներու մէջ մտած է հիմնալեզուէն։ Որուն գլխաւոր յատ հայ լեզուն յետագային զարգացած է անկախաբար եւ ինքնուրոյն։ Այդ է պատճառը որ այսօր բառապաշարով եւ քերականութեամբ հնդեւրոպական լեզուի նոր որակ մը կազմըւած է որ կը կոչուի հայ լեզու կամ հայերէն։ Այս լեզուն է որ արձանագրած են մեր նախնիքները հինգերորդ դարու արչալոյսին երբ Սուրբ Մեսրոպ Մաչտոց հայերէնի համար գիրեր յօրինեց։ Գրաբար, միջին հայերէն, աչխարհաբար, արեւելահայ եւ արեւմտահայ գրական լեզու, բարբառներ պայմանական անուանումներ են։ Բոլորի գումարը հայերէնն է կամ հայ լեզուն։ Գրաբարն է միւս բոլորի մայրն ու դայեակը։ Շատ օտար գիտուններ հայերէն ըսելով գրաբարը կը հասկնան, քանի որ ստուգաբանական համեմատութիւններու պարագային գրաբարը որպէս հիմ կ'ընդունին։

Հարուստ է մեր հին լեզուն՝ գրաբարը։ Տարակոյս չկայ որ 5-րդ դարուն գրի առնուելէ առաջ բերանացի մչակումի հազարամեակներու ճամբայ անցած է։ Ասիկա է 5-րդ դարու մեր սքանչելի թարգմանական եւ ինքնուրոյն գրականութեան լեզուական կատարելութեան գաղտնիքը։

Գրաբարի քերականները (Հայր Արսէն Բագրատունի, Հայր Ջալըխեան, Հայր Աւետիքեան եւ այլք) մանրամասնօրէն նկարագրած են մեր հին լեզուին քերականութիւնը, որ դասական ամբողջական համակարգ մը կը ներկայացնէ։ Մխիթարեան երեք եռամեծար հայրեր՝ Աւգերեան, Սիւրմելեան եւ Աւետիքեան 1836-1837-ին հրատարակեցին «Նոր Հայկազնեան Բառարան»-ը, որ մեծ պատիւ մըն է մեր ազգին համար։ Ասիկա աչխարհի ամէնէն կատարեալ բառարաններէն մէկն է։ Եւ դեռ նիւթական ու տպագրական նկատառումներով իրենց ձեռքի տակ ունեցած նիւթը չատ ու չատ համառօտած են։ Քանի մը տասնամեակ յետոյ լոյս տեսաւ նոյն բառարանի «Առձեռն»ը, ըստ որու գրաբար լեզուն 60000 բառ ունի։ Եթէ նկատի ունենանք որ, օրինակ, Րաֆֆիի «Սամուէլ» պատմավէպին մէջ մօտ 7000 բառ գործածուած է, ուրեմն՝ պարզ կը դառնայ որ գրաբարի բառապաչարով «Սամուէլ»ծաւալի կարելի պիտի ըլլար 9 գիրք գրել՝ հայերէն բառ մը երկրորդ անգամ չգործածելու պայմանով։ Բայց Մխիթարեանները բառարանը կազմած են իրենց գրադարանում եղած ձեռագիրներու հիման վրայ։ Այս թիւը շուրջ 6000-ով (10%) պիտի աւելնայ, եթէ ամբողջ գրաբար գըրականութեան երկերու համաբարբառներու հիման վրայ կազմուի բառարանը։ Տողերուս գրողը կազմած է Գրաբար-աչխարհաբար նոր բառարանի Ծ-Ֆ տառերը, եւ անը չուրջ այդչափ է։ Այդ բառարանը չուտով լոյս կը տեսնէ Հայկական Ակադեմիայի Հր. Աճառեանի անունով հիմնարկի կողմէ։

Գրաբարի բառապաչարը կ'ընդգրկէ 15-16-րդ դարերը մինչեւ։ Սակայն նոր ժամանակներուն գիտութիւնները զարգացան, ընկերային յարաբերութիւններու եւ կենցաղի բազմահազար բառեր երեւան եկան։ Այս բոլորը իրենց անդրադարձը ունեցան մեր լեզուին մէջ։ Աչխարհիս ոչ մէկ բառարան ամբողջութեամբ կըրնայ արձանագրել կենդանի լեզուի մը բառապաչարը, որ օրէօր կը փոխուի. կ'աւելնայ, կը պակսի։ Եթէ մենք Larousse-ի եւ Webster-ի նման պարբերաբար հրատարակուող բառարաններ ունենայինք, մօտաւոր ճչտութեամբ կրնայինք հայերէնի բառապաչարի քանակը ըսել։ Սակայն չունինք։ Կայ նաեւ ուրիչ խնդիր մը. համահայկական բառարան մը չունինք. Հայաստանի մէջ հրատարակուող բառարանները մեծ մասամբ արեւելահայերէնի բառարաններ են՝ արեւմտահայ որոշ գրողներու բառերու ընդգրկումով։ Արեւմտահայերէնի համար չատ ատտնին եւ կենսական բառեր կարելի չէ գտնել այդ բառարաններու մէջ։ Այնուամենայնիւ, հիմք ընդունելով Ակադեմիայի Լեզուի Հիմնարկի «Ժամանակակից հայոց լեզուի բացատրական բառարան»-ը եւ ակադեմական խուարտ Աղայեանի կազմածը կարելի կ'ըլլայ եզրակացնել որ հայ լեզուն այսօր շուրջ 150.000 բառ ունի (հանելով գրաբարի անգործածական եւ հայ բարբառներու նեղ գործածութիւն ունեցող բառերը):

Պէտք է նկատի ունենալ որ թիւով փոքր ազգ մը ըլլալու հանգամանքով ժամանակակից գիտութեան, թեքնիքի, արդիւնաբերութեան, գիւղատնտեսութեան եւ այլն բազմաթիւ բնագաւառներ մենք չունինք, բնագաւառներ որոնք հազարաւոր բառեր ունին։

Հայ լեզուի բառապաչարի հարստացումը կը չարունակուի։ Ի՛նչ ծանր եւ աններելի մեղք երբ հայ ծընած մէկը անտարբեր կը գտնուի իր մայրենի լեզուի հարստութեան հանդէպ։

Մայրենի լեզուն մարդուս տրըւած ամէնէն մեծ գանձն է։ Գնահատենք այդ գանձը եւ նախանձախնդիր ըլլանք ամէն մէկս անոր հանդէպ։ Ո՞վ եթէ ոչ հայ ծնած մէկը պիտի տիրանայ այդ գանձին։ Առանց հայ լեզուի հայ ազգ չի կրնար գոյութիւն ունենալ։ Մեր կեանքէն ներս հանդուրժուող օտարախօսութիւնը կրնայ կացնահարել մեր ծառին արմատները... Մեր հայրենիքին ժողովուրդը կը պահանջէ որ հայ մանուկը պետական պարտադիր օրէնքով միայն հայ դպրոց յաճախէ։

Ռուս մանկավարժ Ուչինսքի ըսած է. «Խլեցէք ազգէ մը ամէն բան, նոյնիսկ՝ իր հայրենիքը։ Ան իրեն համար նոր հայրենիք մը կը ստեղծէ։ «Խլեցէ՛ք անկէ իր լեզուն, ան կը դադրի գոյութիւն ունենալէ»։

Բացարձակապէս ճշմարիտ եւ իմաստուն խօսքեր։ Հայերէն խօսիլ ամէն հայու համար պատիւ եւ պարտականութիւն պէտք է ըլլայ։ Հայ մանուկի հրթունքներուն հայ խօսքը մեր ականջներուն պիտի հնչէ որպէս աչխարհի ամէնէն կատարեալ համանուագը։

Շա- - էջ 11

Հ. ՄԱՐՈՒԽԵԱՆԻ ԵԼՈՅԹԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

Ուշացած, Բայց Տեղին Իրապաշտութեան Ուղին

Բ. – Գրեց ՊԱՐՈՅՐ ԱՂՊԱՇԵԱՆ

Հայ ժողովուրդը յուզող ու տագնապեցնող ամէնէն հրատապ հարցերէն մէկը կը նկատուի հայ եկեղեցւոյ երկփեղուած վիճակը:

Որքան կը խօսուի ու կը գրուի մէկ ու միասնական Հայ Եկեղեցւոյ մասին, այնքան խրամատը կ'աւելնայ, այնքան բաժանումը կը նուիրագործուի, այնքան ախորժակները կը սրուին:

Մեզ չեն հետաքրքրեր այլեւս դերակատարական ողջագուրումները, խօսքային նամակագրութիւնները եւ փոխադարձ խորհրդակցութիւնները:

Փորձն ունեցանք զգալու ու ճաշակելու, թէ կատարուածը յումպէտս վատնում է, փուչի ցանել է, տրամաղրութիւններ թմրեցնել է:

Շա՛տ ցուցադրական տեսարաններու ականատես եւ ականջալուր եղանք, ուր սիրո՛յ, միասնականութեա՛ն ու եղբայրութեա՛ն զգացական լոզունգներ իրար հրմշտկեցին... գիրար խեղդելու աստիճան:

Արդի՞ւնք:

Նոր թեմերու եւ եկեղեցիներու բացում: Ոչ մէկ գործնական քայլ դէպի միասնութիւն եւ տակաւին ոչ մէկ անդրադարձ պառակտումի տուն տուող պատճառներուն մասին:

Անմտութիւն ու տհասութիւն պիտի ըլլայ այս հարցին թնճուկութիւնը պահել լոկ իր եկեղեցական պարունակին մէջ, որովհետեւ ան դերազանցապէս ներքաղաքական բնոյթ ունի, քաղաքական միջամտութեամբ ծնունդ առած է, քաղաքականօրէն կը հասունածականանայ:

Անկէ կը պարզուի թէ որքա՛ն բարի՛ ցանկութիւններ ըլլան, սրտաճըմլի՛կ տեսարաններ պարզուին եւ անկե՛ղծ խօսակցութիւններ ընթանան, ոչի՛նչ պիտի փոխուի կացութենէն, թերեւս ալ աւելի շեշտուի պառակտումը, ինչպէս տակաւին վերջերս տեղի ունեցաւ Քանատայի մէջ: (Տեսնել «Զարթօնք»ի մէջ 9 Սեպտեմբեր 1989-ին լոյս տեսած հաղորդագրութիւնը:)

Սակայն, տեսնենք թէ ի՞նչ կ'ըսէ Հ.Յ. Դաշնակցութեան Բիւրոյի ընդհանուր քարտուղար Պր. Հրայր Մարուխեանը այս եւ ընդհանրապէս եկեղեցական հարցերուն մասին, այն հարցազրոյցին մէջ, որուն անդրադարձած էինք մեր նախորդ յօդուածով:

1.– «Դալով Աթոռի հարցին, ես քանի մը առիթներով տեսակցած եւ շատ յստակ կերպով ըսած եմ Վազգէն Վեհափառին.– Վեհափառ Հայրապետ, Դուք Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան համար Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն էք, եւ ատոր ապացոյցը Հարաւային Ամերիկա Ձեր տուած այցելութիւնն է, ուր այնպէս է կացութիւնը, որ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը որեւէ ժամանակ կրնայ ունենալ, չգիտեմ քանիերորդ թեմական իշխանութիւնը ամբողջութեամբ իր տրամադրութեան տակ, բայց ուր Ձեզի կաթողիկոսավայել, եւ աւելին՝ արքայավայել ընդունելութիւն մը տրուեցաւ եւ միշտ ալ պիտի տրուի»:

Նախ՝ Վազգէն Վեհափառը ամբողջ հայ ժողովուրդին կաթողիկոսն է եւ շա՛տ սխալած է Պր. Մարուխեան, նման «շնորհ»ըմ մը կատարելու եւ կամ՝ կարծելով թէ այդպէս կրնայ ըլլալ:

Երկրորդ՝ յականէ անուանէ ան կ'ընդունի, թէ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը ինքն է որ կը ստեղծէ ու կը կորզէ թեմեր «որեւէ ժամանակ»՝ աւելի պառակտելով Հայ Եկեղեցին ու ոչ մէկ յոյս ներշնչելով այդ բոլորը սրբագրելու:

Երրորդ՝ շատ աժան ու հասարակ է անոր այն ակնարկութիւնը, թէ «կաթողիկոսավայել» կամ «արքայավայել» ընդունելութիւն մը կատարուած է Վեհին:

Հապա ի՞նչ ձեւի պիտի ընդունէիք Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս մը, բացի «կաթողիկոսավայելութենէն», մանաւանդ որ կը խոստովանի, թէ Ան «Հ.Յ.Դ.-ին համար Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս է»:

2.– Վեհափառը արդարօրէն միշտ իրաւունք ունի այդ հարցը (իմա՝ թեմերու – Պ.Ա.) բերելու, որովհետեւ Հայ Եկեղեցիին տէրն ու տիրականը վերջին հաշուով ինքն է», կ'ըսէ Մարուխեան:

Եթէ այս իրականութեան նկատմամբ կայ անկեղծութիւն ու հաւատք, ինչո՞ւ «փրաւատիրոջ» խօսքը, թելադրութիւնը, հրահանգը կը մնան անարձագանգ եւ աւելին՝ կարծես թէ անտեսելու եւ ոտնակոխելու համար այդ բոլորը սասուպի նման կը հիմնուին նոր թեմեր:

Սակայն Պր. Մարուխեան կ'ըսէ. «Թեմերուն խնդիրը քաղաքական իմաստ ունի... Վազգէն Վեհափառն ալ համոզուած է, որ ի վերջոյ Էջմիածնին վերադարձող այդ բոլոր թեմերը, էջմիածնապատկան թեմերը, որուն ուրացողը չէ, չի կրնար ըլլալ որեւէ կուսակցութիւն, եւ Դաշնակցութիւնն ալ ատոր մէջ, ունի քաղաքական այն արժէքը, որ այնքան ժամանակ որ պէտք է Էջմիածինը հաշուի առնուի Մոսկուա ստալինեան կամ պրեժնեւեան իշխանութեանց կողմէ, այդքան ժամանակ այդ քաղաքական արժէքը կը մնայ»:

Ուշադրութի՛ւն, Պր. Մարուխեան չափազանց վտանգաւոր ու միաժամանակ խորհրդաւոր հաստատում կ'ընէ, երբ «արտաքին» քաղաքականութեան ոլորտներու հետ կը կապէ թեմերու հարցը, տակաւին վերագրում ալ ընելով Ամենայն Հայոց Հայրապետին:

Եթէ իրօք Վազգէն Կաթողիկոսը «համոզուած» է վերոյիշեալին, ինչպէս որ կը յաւակնի Պր. Մարուխեան, խորապէ՛ս կը ցաւինք այդ թիւր «համոզուածութեան» համար:

Ուրեմն, Հայ Եկեղեցւոյ գոյավիճակը, երկփեղկումը, բազմաթեմութիւնը պիտի մնան ու աւելի խորանան, այնքան ատեն որ քաղաքական յետին նպատակներու զոհն է ան, այս պարագային՝ ձեռամբ Դաշնակցութեան:

Ցաւալի է որ Հայ Եկեղեցւոյ ճակատագիրը կը մնայ դերին այս ձեւի մտածողութեան ու գործելաձեւին, եւ տակաւին մեծ ու փոքր միամիտներ կը կարծեն թէ «եկեղեցական հարցը վերջացած է», երբ նո՛ր ըսկսած է:

3.– Պր. Մարուխեան կը խօսի նաեւ «քաղաքական հասկացողութեամբ փեքէյճ տիլի» մը մասին, ըսելով «ինքն ալ (իմա՝ վեհական) իր սրտին մէջ կ'ըմբռնէ, թէ մենք այդ փեքէյճ տիլ ըսելով ի՛նչ կ'ուզենք»:

Մենք չե՛նք հասկնար թէ ի՛նչ է այս փեքէյճ տիլը, չենք ալ ուզեր գիտնալ:

Մեր եկեղեցական հարցերուն մէջ չենք ուզեր տեսնել նման կողմնակի կարգադրութիւններ, ոչ ալ կը հաւատանք այդպիսի արուեստական տնօրինումներու:

Մեր պահանջքն է՝ ճակատաբաց, անկեղծ եւ անկողմնակալ չօշափելի բանակցութիւններ, առանց խորհրդաւորութեան եւ առանց զայն կապելու տեղայնական քաղաքական մարզանքներու:

4.– «Ես կը կարծեմ Վեհափառ Հայրապետը յարգելի անձնաւորութիւն է բոլորին համար, եւ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը տեւաբար խոնարհած է իր հոգեւոր եւ ազգային բարձր գիտակցութեան ու նուիրումին առջեւ, եւ այսօր ալ այդպէս է»:

«Կարծես» պէտք չկայ, Պր. Մարուխեան, կը բաւէ որ հաւատաք ու համոզուիք:

Ցաւոք, լաւ կ'ըլլայ որ ձեր «խոնարհութեան» զգացումը ուղղէք Հայ Եկեղեցւոյ միասնութեան, որովհետեւ անիկա յաւերժական է եւ անմահական:

Իսկ եթէ ձեր դրական «կարելիութիւն» փեքէյճ տիլերու համար է, պարզապէս կը ցաւինք ձեր հաշւոյն:

5.– Պր. Մարուխեան կ'ըսէ. «Հոգեւորական հարցերով զբաղիլը վերջին հարցն է մեզի համար: Երեւակայեցէք որ օրերը կը համրենք որպէսզի ազատինք այս հարցերով ըզբաղելէ, որովհետեւ այնքան գործեր ունինք քաղաքական մարզին մէջ...»:

Ո՛չ, Պր. Մարուխեան, հոգեւորական հարցերով մի՛շտ կը զբաղիք: Չէ՞ որ այդ ալ «քաղաքական» հարց է, աթոռ է: Իսկ եթէ իսկապէս ազատիլ կ'ուզէք, ատկէ դիւրին բան չըկայ. մէկ լիակատար նիստով կը վերջանայ, դուք եւ մենք կը զբաղինք շա՛տ աւելի դժուար լուծելի մեր ազգային այլ հրատապ հարցերով, որովհետեւ ասոր լուծումի բանալին մեր մօտն է:

Հայ ժողովուրդը եթէ գործով պիտի երթայ դէպի միասնութիւն ու համագործակցութիւն՝ ճամբան կ'անցնի Հայ Եկեղեցւոյ միասնութենէն, այլապէս համախմբուածութիւնը պիտի մնայ թերի, խոցելի ու վիրաւոր:

Հետեւաբար, որքան ուրախալի եւ գործնական պիտի ըլլար միանգամայն, ինչպէս ազգային այլ հարցերու պարագային, Մարուխեաններ, որոնք եօթանասուն տարուան ուրացումներ ունեցան եւ ի վերջոյ սթափեցան, նոյն քաղաքականութիւնը որդեգրեն նաեւ Հայ Եկեղեցւոյ միասնութեան պարագային, ի փառս անոր մէկութեան ու գերակայութեան:

Շար. էջ 10-էն Հայ Լեզուին Ակունքները

Ո՛րչ փոթորիկներէ, հուրէ ու սուրէ անցաւ մեր ազգը, մեր լեզուն, ովկիանին բացերը լողալով անցանք, ծովեզերքի՞ն պիտի խեղդուինք... Տասը լեզու խօսինք, բայց «մեր մայրենի լեզուն զայիմ (ամուր) բռնենք» (Խաչատուր Աբովեան):

Հաւատարիմ մնանք մեր ազգային աւանդոյթներուն, մեր լեզուին, մեր եկեղեցիին: Հայերէն խօսինք, օտարախօս հայուն հայերէն պատասխանենք: Հայ լեզուն մեզմով կենդանի է: Մեր նախնիքները հայ լեզուն հարստացուցին ու մեզի աւանդեցին, մենք ալ պատիւով զայն գալիք հայ սերունդներուն ժառանգութիւն թողունք:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Այսու կը հաղորդենք մեր հաւատացեալ ժողովուրդին, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարի մէջ կատարուելիք Ս. Ծննդեան պաշտամունքներու ժամանակացոյցը.–

Ուրբաթ, 5 Յունուար 1990, ՃՐԱԳԱԼՈՅՑ.
Սկիզբ ժամերգութեան ժամը 18
Ս. Պատարագի՝ ժամը 19
Կը պատարագէ Հոգշ. Տ. Գիսակ Վրդ. Մուրատեան

Շաբաթ, 6 Յունուար. ՏՕՆ Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ.
Սկիզբ ժամերգութեան ժամը 9.00
Ս. Պատարագ՝ ժամը 10.30
Կը պատարագէ ու կը քարոզէ Թեմիս Առաջնորդ Գերշ. Տ. Գրիգորիս Եպս. Բունիաթեան: Ս. Պատարագի երգեցողութիւնը կը կատարէ «Կոմիտաս» երգչախումբը:

Կիրակի, 7 Յունուար. ՅԻՇԱՏԱԿ ՄԵՌԵԼՈՑ.
Սկիզբ ժամերգութեան ժամը 9.00
Ս. Պատարագ՝ ժամը 10.30
Յաւարտ Ս. Պատարագի մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն եւ ապա խաղողօրհնէք:

ԴԻՒԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ԾԱՆՕԹ.– Նկատի ունենալով, որ Յիշատակ Մեռելոցի օրը կը զուգադիպի Կիրակիի, ուրեմն այս տարի Ս. Պատարագ պիտի չմատուցուի գերեզմանատան Ս. Երրորդութիւն մատրան մէջ: Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Մայր Տաճարի եւ թաղային բոլոր եկեղեցիներուն մէջ:

De amateur a profesional

Daniel Rubén Der Avedissian: Periodista

Durante varios años, Daniel Der Avedissian hizo sus primeras armas periodísticas deportivas en nuestro semanario, a través de crónicvas sustanciales y objetivas, cuya calidad profesional pudieron apreciar nuestros lectores. Sin embargo, todavía, Daniel no era periodista profesional; trabajaba como amateur, mientras seguía la carrera que lo subyugaba en la Escuela del Círculo de Periodistas Deportivos.

Pero el 15 de diciembre pasado, **Daniel Rubén Der Avedissian** dejó el amateurismo y se graduó como Profesional, tras años de prolijos y excelentes estudios. Hoy ostenta el bien ganado título de **Periodista Especializado en Deportes.**

Nos alegramos con él, porque alcanzó su meta. Y lo felicitamos sinceramente por este galardón, como felicitamos a sus padres y hermanos por su participación en el éxito.

Un Club Para la Colectividad en Zona Norte

Con gran alegría la colectividad residente en la zona norte del Gran Buenos Aires celebró el 30° aniversario de la fundación del **Club Armenio Zona norte**.

Este predio, situado en un enclave sanisidrense, se halla actualmente en franca expansión, no sólo en lo que hace a la superficie que ocupa, sino también en cuanto a su estructura edilicia, constituyéndose en excelente lugar para el descanso y la recreación.

Entre los deporrtes que allí se pueden practicar se destaca el paddle-tenis (para cuya práctica el club cuenta con dos flamantes canchas), el fútbol, el voley, pileta y juegos de salón. Y para que la familia pueda disfrutar del tradicional **asado dominguero**, el quincho le brinda su siempre dispuesta fila de parrillas; contándose también con bien provisto buffet en salün cubierto, con mesas, sillas y vajilla propia.

Quienes deseen conocer o asociarse al Club Armenio zona Norte recibirán información adicional solicitándola al 743-5101, o bien en la sede del club, Roque Sáenz Peña 1073, San Isidro.

El Padre Bozoyan bendice las aguas del natatorio

VACACIONES

Comunicamos a nuestros lectores y avisadores que, con motivo de las vacaciones anuales, nuestras oficinas permanecerán cerradas del 15 al 31 de enero de 1990, inclusives.

Retomaremos las tareas a partir del 1° de febrero, y **SARDARABAD** reaparecerá desde el miercoles 7 de febrero

Deseamos a todos muy buenas vacaciones.

COCINA

Isabel Tchalian

Chauchas a la Napolitana

En agua hirviendo a la que se le habrá agregado un poco de sal y una pizca de bicarbonato de soda, cocinar 1 kg. de chauchas durante, aproximadamente, 15 minutos. Cuando estén tiernas, refrescarlas y escurrirlas.

Poner en una sartén, sobre el fuego, 100 grs. de aceite, agregarle 2 dientes de ajo, una cebolla y un pimiento, todo bien picado. Dejar dorar, y agregar 4 tomates pelados y picados, un poco de perejil y orégano; una vez rehogados sazonar con sal y pimienta y un poquito de azúcar.

En una fuente para horno, colocar la mitad de las chauchas cocidas, cubrir con la misma cantidad de la salsa y distribuir por encima rodajas de queso muzzarella.

Terminar disponiendo las chauchas restantes, la salsa y el queso muzzarella, espolvoreando todo con queso rallado. Colocar en horno bien caliente durante 20 minutos más o menos.

Enlace

El sábado 23 de diciembre, en la Iglesia San Jorge, de Vicente López contrajeron enlace Graciela Viviana Bedrossian y Alexan Markaryasoglu. Fueron padrinos de la ceremonia Harut y Merónica Akaprahamian.

Donación

Con motivo del karasunk del señor **Simón Kirbiyikian** su madre y parientes donan a **Sardarabad** A 50.000

Agradecemos...

Las felicitaciones y buenos deseos que nos han hecho llegar instituciones y amigos, de Buenos Aires, el interior y el exterior del país.

A todos ellos retribuímos de corazón.

Porque No Se Soluciona La Crisis De La Iglesia

(Viene de pág. 1)

una vida y una gloria de dos mil años, que "bajo cada piedra de su suelo tiene un camino secreto hacia el cielo", según la expresión del Príncipe de los Poetas, Vahan Tekeyan, que es la santa guardia de nuestras santas glorias, la Iglesia Armenia que es el inextinguible hogar de la Fe armenia, corre el riesgo de degenerarse y cambiar su carácter tradicional.

Acá reside, precisamente, el imperativo para todos nosotros, que nos obliga a tomar el compromiso histórico y tomar una efectiva participación a fin de lograr una aceptable solución de esta crisis.

Nuestra posición es clara: expresamos nuestra total solidaridad al comunicado de la Arquidiócesis. Compartimos sin reservas todos sus conceptos y preocupaciones allí expresados. Aguardamos esperanzados que las autoridades estatales cumplan a conciencia sus deberes constitucionales y decidan una satisfactoria solución que permita reestablecer la legalidad. En cuanto al documento probatorio que acompaña a dicho comunicado, repudiamos vehementemente la intención especulativa del Consejo Administrativo, que pone de manifiesto sus oscuros y tristes objetivos.

En un futuro próximo, volveremos a tratar distintos aspectos de este lamentable problema que aflige a la colectividad.

Sardarabad

Periódico Armenio
"SARDARABAD"
de la
ASOCIACION CULTURAL
TEKEYAN

Redacción y Administración
Gorriti 4804
1414 - CAPITAL FEDERAL
T.E.: 771-2520
Horario de atención: Lun a Vie de 10.00 a 19.00 hs

Registro Nac. de la Propiedad Intelectual
N° 78.836
Director
NAHABET NAHABETIAN
Corresponsalía, recepción de avisos y suscripciones en
BRASIL
Sr. Hrair Chahinian
Av. Coxingui 191 Ap. 84
Cep. 00579 - San Pablo
T.E.: 813-8731

URUGUAY
Dr. Pedro Tanekian
Benito Blanco 675 Ap. 201
T.E.: 70-3114 Montevideo

vaneskeheian s.a.c.i.f.i.
CUEROS CURTIDOS
IMPORTACION - EXPORTACION
RAUL SCALABRINI ORTIZ 676
TEL. 854-7845 - 855-0628
BUENOS AIRES